

De kracht van sport

Kadernota voor het sportbeleid 2008-2015

Stad met een hart

Colofon

Tekst: gemeente Amersfoort
Beeld en vormgeving: Prins en Prins vormgevers
Drukwerk: Mailfors
Oplage: 400

De Kracht van Sport

Kadernota voor het sportbeleid 2008-2015

Inhoud		
Voorwoord		3
Inleiding		4
Leeswijzer		4
Deel I. Beleidskader 2008-2015		
1	Missie	5
2	Doelstellingen	6
3	Thema's	7
4	Financiële vertaling	11
Deel II. Uitwerking beleidskader 2008-2015		
1	Uitgangssituatie	14
-	Terugblik	14
-	Tussenstand	14
-	Relatie met andere beleidsterreinen	15
2	Thema I: Sportstimulering	
2.1	Waar gaat het om?	17
2.2	Waar willen we heen?	19
2.3	Wat doen we daarvoor?	21
2.4	Resultaten	23
3	Thema II: Topsport	
3.1	Waar gaat het om?	24
3.2	Waar willen we heen?	24
3.3	Wat doen we daarvoor?	25
3.4	Resultaten	26
Thema III: Sportaccommodaties		
4.1	Waar gaat het om?	27
4.2	Waar willen we heen?	29
4.3	Wat doen we daarvoor?	30
4.4	Resultaten	32
Thema IV: Beheer en exploitatie		
5.1	Waar gaat het om?	33
-	tarieven	34
-	kwaliteit	35
5.2	Waar willen we heen?	35
-	tarieven	35
-	kwaliteit	36
5.3	Wat doen we daarvoor?	36
5.4	Resultaten	36
6	De sportdriehoek: gemeente, ASF en SRO	37
Bijlagen		
A	Verslagen sportcafés 2007 (1)	39
B	Overzicht gemeentelijke sportaccommodaties (2)	42
C	Overzichten sportbenchmark SGBO 2007 (3)	44
D	Rekenkamercommissie: Onderzoek prijs-kwaliteitverhouding sportaccommodaties Amersfoort	47
7	Conclusies, beschouwingen en aanbevelingen (4)	47

VOORWOORD

Sport en maatschappij hebben elkaar nodig. Vroeger was sport vooral ontspanning voor jongeren en jongvolwassenen. Verenigingen waren belangrijk voor de sportbeoefening en voor de gezelligheid. Dat is nog steeds zo en dat moet ook zo blijven.

Een belangrijk aspect van sportverenigingen is dat jongeren daar leren om verlies te incasseren, in teamverband te werken, zich sportief te gedragen en ontdekken dat gedisciplineerd trainen leidt tot resultaat. Dat zijn waarden en normen waar de samenleving zeer bij is gebaat.

Belangrijke ontwikkelingen zijn het feit dat steeds meer mensen tot op hoge leeftijd doorgaan met sport en dat sport niet alleen maar wordt beoefend in verenigingsverband. Sportscholen en fitnessclubs nemen een belangrijk deel van het aanbod voor hun rekening. Volgens sommigen is dat een onvermijdelijk gevolg van de individualisering en de behoefte van de mens om te sporten op een tijdstip dat hem uitkomt.

Nieuw is ook dat aan sport veel maatschappelijke functies worden toegedicht. Behalve dat sport evident goed is voor de gezondheid, moet sport ook iets doen aan het overgewicht van jongeren, aan het tegengaan van gehang door jongeren en een bijdrage leveren aan de integratie. Ook binnen de sport verandert veel. De snelle opkomst van meiden- en damesvoetbal is opmerkelijk en meer dan welkom vanuit een oogpunt van gelijke behandeling. Ook de groei van de gehandicaptensport is maatschappelijk gezien een goede zaak.

Specifiek voor Amersfoort is dat de stad snel groeit van 80.000 inwoners in 1978 naar 160.000 inwoners in 2016. Die groei heeft ook gevolgen voor de verenigingen en leidt tot een hoge druk op de voorzieningen. Amersfoort moet met de verenigingen een inhaalslag maken.

De gemeente en de sport hebben elkaar hard nodig. De “Kracht van Sport” geeft weer wat de gemeente Amersfoort samen met de sporters in de komende jaren wil realiseren.

Waar gaan we de komende tijd aan werken en waar willen we in 2015 trots op zijn?

Het is onze ambitie om met ons sportbeleid de maatschappelijke meerwaarde van de sport ten volle te benutten. Om de sport in staat te stellen die rol in te vullen zetten we onder meer extra in op verenigingsondersteuning en sportstimulering in wijken waar sprake is van achterstanden in sportdeelname. Zowel zaal-als veldcapaciteit worden uitgebreid. Met de inzet van combinatiefuncties ondersteunen we de verenigingen die de ambitie hebben uit te groeien tot ‘brede sportvereniging’. De talentontwikkeling in de sport wordt binnen het sportbeleid één van de thema’s.

In het Amersfoort van 2015 zie ik het volgende ‘sportveld’ voor mij:

- een hoge sportdeelname onder alle bevolkingsgroepen;
- de groep vrijwilligers in de sport vormt een afspiegeling van de Amersfoortse samenleving;
- er is geen sprake meer van een capaciteitstekort en wachtlijsten bij de verenigingen;
- de voorzieningen zijn op de ‘maat’ gesneden van een stad met 160.000 inwoners;
- Amersfoort is trots op zijn sportieve talenten en biedt deze de ruimte zich te ontplooien;
- de accommodaties van een tiental ‘brede sportverenigingen’ fungeren als ‘dorpsplein’ in de wijk, waar van ‘s ochtends vroeg tot ‘s avonds laat verschillende sportieve en andere activiteiten plaatsvinden.

Deze nota vormt daarvoor de aftrap. Samen gaan we voor de winst!

Arriën Kruyt
Wethouder sport

Inleiding

Voor u ligt de sportnota met als titel “De Kracht van Sport”. Deze nota vormt het beleidskader, dat beschrijft op welke wijze in de periode 2008-2015 invulling wordt gegeven aan het gemeentelijke sportbeleid. Het formuleert doelstellingen voor de sport op zichzelf maar ook voor de sport in samenhang met andere beleidssectoren, zoals jeugd- en gezondheidsbeleid.

Deze sportnota is tot stand gekomen in samenwerking en overleg met “de sport”. Ter voorbereiding op de sportnota zijn in 2007 door de gemeenteraad bijeenkomsten gehouden met sporters en sportorganisaties. Wij hebben de startnotitie “Warming up” opgesteld, waarin een viertal thema’s is genoemd voor het toekomstige sportbeleid. Drie daarvan zijn in 2007 in sportcafés aan bod gekomen. Dat zijn “topsport en breedtesport”, “sport en maatschappelijke integratie” en “ruimte in een te krappe stad”. Het vierde thema uit de bovengenoemde startnotitie “kwaliteit van faciliteiten en facilitering” is in 2007 onderwerp van onderzoek geweest door de Rekenkamercommissie. Dit rapport is in de Ronde van 22 januari 2008 door de raad uitgebreid besproken. De aanbevelingen van de Rekenkamercommissie zijn bij de opstelling van deze nota betrokken. De raads gesprekken en de sportcafés hebben belangrijke inspiratie opgeleverd bij de totstandkoming van deze conceptnota. De resultaten van de sportcafés zijn opgenomen in een bijlage (bijlage 1). Daarnaast heeft ook de ASF met verschillende bijdragen in de afgelopen tijd bouwstenen geleverd voor deze nieuwe nota.

Inspraak

Gedurende de periode 26 maart - 7 mei 2008 heeft een ieder op de inhoud van de eerste conceptnota kunnen reageren. In totaal ontvingen wij 17 schriftelijke reacties. Tevens zijn op initiatief van de Raad in april 3 inspraakbijeenkomsten georganiseerd (3,7 en 17 april 2008). Deze inspraakavonden zijn bezocht door vertegenwoordigers van 26 verenigingen, alsmede individuele sporters. De inspraakreacties zijn in een separate reactienota weergegeven. Voorzover de reacties daartoe aanleiding hebben gegeven, is de tekst van de eerste conceptnota daarop aangepast.

Leeswijzer

In deel I van deze nota formuleren wij het beleidskader: missie, doelstellingen en thema’s van het sportbeleid voor de periode 2008 - 2015, alsmede de financiële vertaling daarvan. Voor de snelle lezer biedt dit deel een compacte samenvatting van de nota. Vervolgens werken wij in het tweede deel het beleidskader nader uit. In het eerste hoofdstuk van dat deel blikken wij kort terug op de vorige beleidsperiode en beschrijven wij de tussenstand. Wat hebben we gedaan op accommodatiegebied en wat hebben we gedaan in het kader van de sportstimulering? Enkele sportkarakteristieken van Amersfoort worden afgezet tegen die in andere steden. In de hoofdstukken 2 tot en met 5 belichten wij de thema’s en de daarbij behorende ambities en in hoofdstuk 6 de rol van de Amersfoortse Sportfederatie.

Missie, doelstellingen, thema's en financiën

Het belang van sport in de samenleving behoeft inmiddels geen nadere toelichting. Sport is zoals staatssecretaris Bussemaker verwoordde in haar beleidsbrief van 15 oktober 2007 “...het belangrijkste sociale verband van onze samenleving (...) Er is waarschijnlijk geen andere plaats waar zoveel mensen elkaar ontmoeten. Rond de sport vormen zich hechte, sociale netwerken en zelforganisaties, steunend op de vrijwillige inzet van betrokken mensen, die zich soms verder ontwikkelen tot maatschappelijke en zelfs professionele organisaties.”

Het is onze ambitie om met ons sportbeleid de maatschappelijke meerwaarde van de sport ten volle te benutten. Daarbij verliezen we het hoofddoel van de sport niet uit het oog: sport moet vooral ook leuk, gezellig en ontspannend zijn en blijven!

1 Missie

Wij formuleren voor ons sportbeleid voor de komende jaren daarom de volgende missie:

Amersfoort wil een sportieve stad zijn waarin de kracht van de sport in zijn meest brede betekenis wordt benut.

Daartoe streven we naar:

- een sportaanbod dat voor iedereen toegankelijk is;
- sportvoorzieningen die zoveel mogelijk aansluiten bij vraag en behoefte;
- een ‘gezonde’ verenigingsstructuur die een afspiegeling vormt van de samenleving;
- het vergroten van de mogelijkheden voor de ontwikkeling van jong talent.

2 Doelstellingen

Deze missie willen we tot stand brengen met de volgende acht doelstellingen:

Extra sportstimulering bij achterstanden in deelname

Sport is een doel op zichzelf maar ook een belangrijk middel om maatschappelijke doeleinden te bereiken. Dat aspect van sport krijgt belangrijke prioriteit binnen het beleid. Sport draagt bij aan persoonlijke ontplooiing, maatschappelijke activering, de bestrijding van overgewicht, integratie en emancipatie van kwetsbare groepen van de Amersfoortse bevolking. Wij zetten daarom extra in op het activeren door sport van ouderen, mensen met een beperking en chronisch zieken. Ook willen wij nog meer dan voorheen de sportdeelname van etnische groepen -en met name van meisjes en vrouwen- stimuleren. Verder krijgt de sportbeoefening door jeugd en jongeren een extra impuls. Wij stemmen onze activiteiten waar mogelijk en noodzakelijk af met de verschillende partners in wijk en stad, zoals bijvoorbeeld SWA, GGD, ROC's, scholen, kinderopvang en de adviesraden. Wij streven naar een platform voor regulier overleg met deze partners.

Ondersteunen van sportverenigingen

We hechten aan het belang van sportdeelname in georganiseerd verband. De positieve uitwerking daarvan in meerdere opzichten is evident. Vanzelfsprekend is de belangrijkste ondersteuning het beschikbaar stellen van goede accommodaties. Om de maatschappelijke functie van sport te optimaliseren moeten verenigingen zich kunnen versterken. De regeling 'sporttechnisch jeugdkerkade' zetten we voort. Met de inzet van combinatiefuncties kunnen 'brede verenigingen' ontstaan en wordt het vrijwilligerswerk versterkt. Deze functies brengen ook een kansrijke koppeling tussen sport en onderwijs tot stand, waarmee sportambities kunnen worden gerealiseerd.

Stimuleren van topsporttalent ter versterking van de breedtesport

Onze prioriteit ligt bij het stimuleren van de breedtesport. Niettemin onderkennen we het belang van topsport. Topsport is niet alleen van belang voor de promotie van de sport in het algemeen. Topsport heeft ook een economische waarde en draagt tevens bij aan het vergroten van de naamsbekendheid van Amersfoort. Daarnaast kan de individuele topsporter een voorbeeldfunctie hebben voor de individuele sporter, bijvoorbeeld als 'rolmodel'. Daarmee levert topsport een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de breedtesport. Daarom zetten we in op de verdere groei van sporttalent door middel van de introductie van een topsportfonds waaraan wij een eenmalige financiële bijdrage willen leveren. We willen op deze wijze samen met de partners bezien in hoeverre het klimaat in de stad voor talentontwikkeling kan worden verbeterd. Daarbij speelt ook topsportvriendelijk onderwijs een belangrijke rol.

Realiseren en in stand houden van sportaccommodaties

Wij willen voorzien in voldoende adequaat toegeruste sportaccommodaties die zijn afgestemd op de behoeften van de georganiseerde sport. Zowel de veld- als de zaalcapaciteit breiden we uit. Ook onderzoeken we andere mogelijkheden om te komen tot een optimalisering van de capaciteit (ook in regionaal verband). Verder moet de stad in 2015 over een aantal sportvoorzieningen met een bovenlokaal karakter beschikken.

Goede kwaliteit van sportvoorzieningen

De Amersfoortse sportaccommodaties moeten een voldoende kwaliteitsniveau hebben. Daartoe zal in overleg met de beheerder en de gebruikers een periodieke kwaliteitsmonitoring worden verricht. Wij willen dat de gemeentelijke sportaccommodaties een kwaliteitsniveau hebben dat door de gebruikers wordt gewaardeerd op een 7,5 in 2010 (2007 : 6,9) en streven naar een 8 in 2013.

Aanvullend blijft ook in de toekomst de subsidieregeling sportvoorzieningen (de 1/3-regeling) een instrument waarmee sportverenigingen hun eigen accommodatie een kwaliteitsimpuls kunnen geven.

Blijvende aandacht voor de ongeorganiseerde sport

De initiatieven van ongeorganiseerde/ongebonden sporters en commerciële sportscholen sluiten aan bij de duidelijke behoefte van de hedendaagse sportconsument. Wij zien die initiatieven als een positieve en belangrijke bijdrage aan het realiseren van een levendig sportklimaat, waarbij kan worden gekozen om te sporten of te bewegen.

In en om de wijken willen wij uitnodigende openbare voorzieningen, bijvoorbeeld kunstgras trapveldjes en skatevoorzieningen. De gemeentelijke kunstgrasvelden op de sportaccommodaties maken we waar mogelijk ook voor openbaar gebruik toegankelijk. Voorts willen wij ten behoeve van de ongeorganiseerde sport voldoende aanbod aan recreatievoorzieningen realiseren voor o.a. wandelen en fietsen.

Handhaven huidig tarievenstelsel

Het stelsel waarbij de tarieven van de sportaccommodaties worden vastgesteld door SRO, blijven we -gezien de ervaringen gedurende de afgelopen 10 jaar- in de huidige opzet handhaven. Voor het realiseren van onze sportdoelstellingen biedt het huidige sportsubsidiebeleid voldoende instrumenten. Wij vragen SRO en ASF in onderling overleg tot een budgettair neutrale aanpassing van de verhouding te komen tussen de tarieven voor de veld- en zaalsporten.

De Amersfoortse Sportfederatie(ASF) aanspreekpunt van de georganiseerde sport

Wij blijven de ASF nadrukkelijk betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid in Amersfoort. In de driehoek gemeente-SRO-georganiseerde sport beschouwen we de ASF als de belangenbehartiger en spreekbuis van de georganiseerde sport. De ASF maakt deel uit van de organisatorische infrastructuur van de sport in Amersfoort en heeft voor ons een belangrijke adviesfunctie. Dat betekent dat wij bij de verdere vormgeving van de vier in deze sportnota vermelde thema's de ASF nauw betrekken.

3 Thema's

De doelstellingen van ons sportbeleid brengen wij tot uitvoering binnen de volgende vier thema's:

- sportstimulering
- topsport
- sportaccommodaties
- beheer en exploitatie

Thema I: Sportstimulering

Sport speelt een belangrijke rol in het leven van veel mensen. Sport is in de eerste plaats leuk. Het biedt vele Amersfoorters plezier en ontspanning. Daarom is sport een doel op zichzelf. Daarnaast is sport ook een belangrijk middel om bij te dragen aan maatschappelijke vraagstukken en kansen. Het is onze ambitie om de maatschappelijke inbedding van de sport de komende jaren uit te bouwen. Sport heeft daarom ook een 'plek' gekregen in grote beleidsthema's als Amersfoort Vernieuwt, Operatie Amersfoort Jong, Grote Stedenbeleid en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Om de maatschappelijke betekenis van sport optimaal te benutten is het van belang dat mensen blijvend worden gestimuleerd om te sporten. Met het op sportstimulering gerichte beleid is de afgelopen periode een veelkleurig palet van activiteiten in de stad tot stand gekomen. Daar zijn wij trots op. Maar we hebben nog wel wat wensen: zo vinden wij de doorstroming van de jeugd naar de georganiseerde sport vanuit de sportstimuleringsactiviteiten belangrijk en willen wij hier nadrukkelijker op sturen. In het aanbod van dit moment komen verschillende doelgroepen -mensen met een beperking en vrouwen en meisjes uit verschillende etnische groepen- nog onvoldoende aan bod.

De sportdeelname varieert nog per wijk: met name in de vroegnaarlogse wijken rond de binnenstad is sprake van een lagere sportdeelname.

Het instrument van sportstimulering zetten we daarom gericht in op groepen die vanuit sportief en/of maatschappelijk perspectief een achterstand hebben. De participatie van die groepen in sport- en bewegingsactiviteiten moet toenemen. Daarbij is samenwerking met de instellingen op het gebied van gezondheid, onderwijs, welzijn en sport noodzakelijk. Bij het versterken van die samenwerking spelen wij een actieve en faciliterende rol.

Het realiseren van maatschappelijke doelstellingen kan de gemeente niet alleen. De sportverenigingen spelen daarbij een belangrijke rol. Die vormen een belangrijke basis voor een goed sportklimaat. Ze moeten in staat worden gesteld om de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren. De sterkste verenigingen hebben hierin een voortrekkersrol. Met sportverenigingen willen wij de mogelijkheden verkennen om extra maatschappelijke taken te vervullen en te functioneren als centraal punt in de wijk. Daarbij worden zogenoemde combinatiefuncties ingezet. Ook commerciële sportaanbieders, met name in de Amersfoort Vernieuwt-wijken, kunnen in de wijken een belangrijke functie vervullen bij het aanbieden van sport- en beweegactiviteiten.

Thema II: Topsport

Topsport is tot nu toe in het Amersfoortse sportbeleid geen thema geweest. De stad groeit, de ambities groeien mee. Dit heeft tevens gevolgen voor het denken over de rol van de gemeente ten aanzien van de topsport. Wij vinden een pro-actievare opstelling bij de topsport gewenst. Topsport levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de breedtesport. We zien de rol van de gemeente vooral als een faciliterende:

- zorg voor de (realisatie van) accommodaties;
- creëren van extra trainingsmogelijkheden voor talenten;
- stimuleren van extra mogelijkheden binnen het onderwijs door bijvoorbeeld in samenwerking met partners binnen het onderwijsveld een LOOT¹-school tot stand te brengen.

Voorts willen wij lokale topsporters inzetten als 'rolmodel', bijvoorbeeld bij wijkspportactiviteiten.

De basis voor een goed 'topsportklimaat' in Amersfoort is vanzelfsprekend het bestaan van een aantal vitale, krachtige verenigingen die zelf de (bestuurlijke en financiële) zaken goed op orde hebben en daarnaast de ambitie hebben niet alleen een breedtesportvereniging te zijn. Zowel de gemeente als een eventuele Stichting Topsport kunnen ieder bijdragen aan een 'sportklimaat' waarin dergelijke verenigingen zich kunnen ontwikkelen.

Thema III: Sportaccommodaties

Met het sportaccommodatiebeleid is de afgelopen jaren in Amersfoort veel tot stand gebracht. Tegelijkertijd is sprake van een aantal knelpunten, zowel bij de zaal- als de veldsportaccommodaties. De uitkomsten van twee in 2007 gehouden onderzoeken naar de accommodatiebehoefte van de komende jaren hebben dat ook uitgewezen. De stad is sterk gegroeid en ook de sportdeelname is onder verschillende leeftijdscategorieën en doelgroepen toegenomen.

Voorts wordt van sportverenigingen een vergrote maatschappelijke inzet gevraagd. Dit vraagt om nieuwe accenten in het accommodatiebeleid. Wij streven naar een sportvoorzieningenniveau dat aansluit bij de groei en de behoefte van de stad zonder daarbij overigens de relatie met de regio uit het oog te verliezen. Het voorzieningenniveau in 2015 moet passen bij een stad van 160.000 inwoners. Daarin moet ook plaats zijn voor een aantal voorzieningen die het predicaat 'sober en doelmatig' overstijgt en een niveau dat tevens mogelijkheden biedt voor een bredere inzet van de sport.

Thema IV: Beheer en exploitatie

Wij willen dat de gemeentelijke voorzieningen op orde zijn: veilig, schoon en voor zoveel mogelijk verschillende sporten en sporters toegankelijk. Deze toegankelijkheid heeft tevens te maken met de prijsstelling: de gemeentelijke accommodaties dienen ook betaalbaar te zijn.

Wij streven naar een kwaliteitsniveau dat door de gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt gewaardeerd op een 7,5 in 2010 en een 8 in 2013. Om dit te bereiken laten wij in overleg met de georganiseerde sport en de SRO een periodieke kwaliteitsmonitoring verrichten door een onafhankelijk bureau met ingang van 2009. Deze meting moet vervolgens handvatten verschaffen voor eventuele aanvullende maatregelen.

In ons sportbeleid willen wij met name de maatschappelijke meerwaarde van de sport realiseren en daarom moet de sport voor iedereen ook in financiële zin bereikbaar zijn. Bij het realiseren van die doelstellingen blijven wij gebruik maken van het subsidie-instrument. Het vaststellen van de tarieven voor sportaccommodaties vinden wij geen gemeentelijke taak. Indien de kosten voor het sporten op individueel niveau een belemmering zijn, dan kunnen binnen de bestaande kaders van het armoede-beleid (bijvoorbeeld de SOPA-regeling of voor jongeren de Stichting Jeugdsportfonds) aanvullende maatregelen worden getroffen.

Uitwerking beleidskader

In deel II lichten wij in de hoofdstukken 2 tot en met 5 onze ambities ten aanzien van de vier thema's verder toe. Daarvoor omschrijven we per thema waar het om gaat (Waar gaat het om?), welke doelstellingen er zijn (Waar willen we heen?) en de instrumenten die we gaan gebruiken om die doelstellingen te bereiken (Wat doen we daarvoor?).

Onderstaand schema geeft een samenvatting van het beleidskader per thema met doelstellingen, de doelgroep, de beoogde effecten en de te hanteren instrumenten. Waar mogelijk zijn tevens effectkengetallen en termijnen weergegeven.

(1) LOOT, Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport. Een landelijk netwerk van scholen van het voortgezet onderwijs waar toptalenten de mogelijkheid krijgen school- en sportcarriere optimaal te combineren.

Sportstimulering

Doelstelling	Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Effectkengetallen
Extra sportstimulering bij achterstanden in sportdeelname	Jeugd en jongeren	Meer sporters Grotere toestroom verenigingen	Sportstimuleringsaanbod Combinatiefuncties Aandacht voor gezondheid SOPA en Jeugdsportfonds Uitbreiding Club Extra Regeling Sporttechnisch jeugd kader	- Wekelijks buurtsport in alle wijken met een ABC-school voor jongeren van 3 - 18 jr (2010) - 65 % vd jongeren < 18 jr doen aan sport via vereniging of sportschool (2010) - 90 % vd basisschoolleerlingen op de ABC-scholen sporten dagelijks in binnen- en naschools aanbod (2015)
idem	Mensen met een beperking	Meer sporters door breed aanbod	Stimuleringsregeling sport Regionale aanpak Stageplekken/combinatiefuncties	Evaluatie 2010 en 2014
idem	Ouderen	Meer sporters	Gericht sportstimuleringsaanbod	54% > 60% (2015)
idem	Allochtone meiden/vrouwen	Meer sporters	Gericht sportstimuleringsaanbod	33% > 40% (2015)
Ondersteunen van sportverenigingen	Sportverenigingen	Brede sportverenigingen Kleurrijk kader	Pilots Combinatiefuncties Verenigingsondersteuning	10 'brede sportverenigingen' (2015) Bij 50% van de verenigingen met leden van verschillende etnische afkomst minimaal 1 kaderlid afkomstig uit een etnische groep (2015)
Blijvende aandacht voor de ongeorganiseerde sport	Ongeorganiseerde sporters	Voldoen aan groeiende vraag	Meer veldjes in de wijken Openstellen sportvelden in wijken Verbeteren recreatief routenet-werk fietzers en wandelaars	

Topsport

Doelstelling	Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Effectkengetallen
Stimuleren van topsporttalent ter versterking van de breedtesport	Sporttalenten	Verdere groei topsporttalent Inzet topsporttalent als rolmodel en versterking breedtesport	- Topsportvriendelijk onderwijs - Topsportfonds	Afronding verkenning 2009

Sportaccommodaties

Doelstelling	Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Effectkengetallen
Het realiseren en instandhouden van sportaccommodaties	Sporters	Voldoende capaciteit binnen- en buitensportaccommodaties	Extra investeren in uitbreiding Regionale afstemming Optimaal en multifunctioneel gebruik	Nadere voorstellen uitbreiding zaalcapaciteit in 2008 Aanleg kunstgrasvelden 2008 en 2009 Verkenning technische trainingsfaciliteit Atletiek 2009

Beheer en exploitatie

Doelstelling	Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Effectkengetallen
Goede kwaliteit van sportvoorzieningen	Sporters en verenigingen	Een kwalitatief voldoende niveau van de voorzieningen (cijfer 7,5/8 in 2010/2013)	Onafhankelijke kwaliteitsmonitor Inzetten 1/3-regeling	Kwaliteitsmonitoring m.i.v. 2009 Handhaven 1/3-regeling
Handhaven huidig tariefstelsel	Sporters en verenigingen	Budgettair neutrale aanpassing tarieven zaalaccommodaties	Overleg SRO en ASF	Resultaten overleg in 2009 beschikbaar

Doelstelling bij alle thema's: betrokkenheid van de Amersfoortse Sportfederatie.

4 Financiële vertaling

De in deze nota geformuleerde doelstellingen voor de sport impliceren dat tot 2015 aanvullend budget noodzakelijk is. Een aantal doelstellingen kan worden gerealiseerd door herschikking binnen de bestaande middelen (bijvoorbeeld budget sportstimulering). Op sommige onderdelen is voor realisatie van de doelstelling echter aanvullende financiering nodig. Zoals bijvoorbeeld voor de uitbreiding van de zaalcapaciteit en de kunstijsbaan.

De subsidies vanuit BOS en GSB zijn incidentele subsidies tot en met 2009. Daarna vervallen de budgetten maar kunnen de sportactiviteiten worden voortgezet met de budgetten uit 'Amersfoort Jong'. Tevens wordt de voortzetting van sportstimuleringsactiviteiten mogelijk gemaakt door de inzet van combinatiefuncties. Voorts worden vanuit het budget wijkontwikkeling in Liendert extra BOS-activiteiten aangeboden.

Onderstaand geven wij het totale huidige budget voor het sportbeleid weer zoals dat op dit moment is opgenomen in de meerjarenbegroting 2008 e.v.

Vervolgens geven wij in een schematisch overzicht de budgettaire gevolgen en effecten van de in deze nota verwoorde voornemens weer, voor zover die niet binnen de bestaande middelen kunnen worden gerealiseerd.

Huidig budget sportbeleid meerjarenbegroting 2008 e.v.

Budget sport bestand (x 1000)

	2008	2009	2010	2011
SRO – Sportstimulering	686	686	686	686
SRO – Sporttechnisch jeugd kader	149	149	149	149
SRO - Exploitatie en beheer	4718	4718	4718	4718
BOS-subsidie	100	50		
GSB-subsidie	90	90		
Extra BOS (GSB en wijkontw.)	50	50		
Extra budget sportstimulering	55	55	55	55
Extra sportbuurtactiviteiten Amersfoort Jong	75	150	250	250
1/3-regeling	500	500	500	500
Bijzondere sportevenementen	28	28	28	28
Totaal	6.451	6.476	6.386	6.386

Investerings : uitbreiding/vervanging accommodaties

- Investerings veld- en zaalcapaciteit
- Wijkzwembad Vathorst
- Sporthal ICO-cluster
- Sportzaal de Bron
- Herontwikkeling Sportfondsenbad (zwembad Hogeweg)
- Uitbreiding velden VOP en Hooglanderveen
- Vervanging sporthal Schuilenburg

Het totale beschikbare investeringsbudget bedraagt circa € 49,- miljoen.

Voorts is voor een eventuele kunstijsbaan vooralsnog een budget gereserveerd van € 3 miljoen.

Budgettaire consequenties nieuw beleid

Voor de hieronder genoemde budgettaire consequenties zijn binnen de huidige meerjarenbegroting nog geen middelen beschikbaar. Bij de behandeling van de Kadernota's voor de komende jaren zullen wij deze wensen afwegen tegen alle overige financiële wensen binnen de daarvoor eventueel beschikbare ruimte.

Sportstimulering

Doelstelling	Beoogd effect	Budgettaire consequentie	Incidenteel/ Structureel	Wat doen we er mee?
Extra sportstimulering bij achterstanden in sportdeelname	Meer sporters Grotere toestroom naar verenigingen	a. € 125.000,- tbv uitbreiding Club Extra, extra aandacht gezondheid/ leefstijl en deels opvangen vervallen BOS/GSB subsidie (vanaf 2010)	Structureel	Uitbreiding Club Extra op voortgezet onderwijs; voorlichting gezondheid/ leefstijl
		b. € 126.000,- structurele invulling combinatiefuncties onderwijs/ sport	Structureel	Samenhangend sportaanbod in de wijk, 'brede sportverenigingen'
		c. € 50.000,- stelpost incidentele projecten	Structureel	Incidentele projecten die inspelen op extra vraag uit de wijken
Idem	Meer sporters door breed aanbod	€ 20.000,- stimuleringsregeling aangepast sporten	Structureel	Ondersteuning aangepast sporten
Ondersteunen van sportverenigingen	Brede sportverenigingen Kleurrijk kader	Verenigingsondersteuning € 50.000,-	Structureel	'Brede sportverenigingen', kleurrijk kader, aangepast sporten
Blijvende aandacht voor de ongeorganiseerde sporters	Voldoen aan groeiende vraag			

Topsport

Doelstelling	Beoogd effect	Budgettaire consequentie	Incidenteel/ Structureel	Wat doen we er mee?
Stimuleren van topsporttalent ter versterking van de breedtesport	Verdere groei topsporttalent Inzet topsporttalent als 'rolmodel'	Eenmalige impuls topsportfonds € 50.000,-	Incidenteel	Ondersteuning topsporttalent, 'topsportklimaat' Amersfoort

Sportaccommodaties

Doelstelling	Beoogd effect	Budgettaire consequentie	Incidenteel/ Structureel	Wat doen we er mee?
Het realiseren en instandhouden van sportaccommodaties	Voldoende capaciteit binnen- en buitensportaccommodaties	a. zaalcapaciteit € 10 miljoen ² , exploitatie € 500.000,-	a • Incidenteel • Structureel	Uitbreiding zaalcapaciteit
		b. kunstgras en kleedkamers € 1,8 miljoen damesvoetbal € 1,2 miljoen ³	b • Incidenteel • Incidenteel	Uitbreiding veldcapaciteit en damesvoetbal
		c. Huis van de Watersport € 0,5 miljoen ⁴	c • Incidenteel	Inpassing Huis van de Watersport
		d. Ijsbaan € 4 miljoen ⁵ Reservering groot onderhoud	d. • Incidenteel • PM ⁶	Realisatie kunstijsbaan

Beheer en exploitatie

Doelstelling	Beoogd effect	Budgettaire consequentie	Incidenteel/ Structureel	Wat doen we er mee?
Goede kwaliteit van sportvoorzieningen	Een kwalitatief voldoende niveau van voorzieningen (cijfer 7,5 in 2010 en een 8 in 2013)	Kwaliteitsmonitoring € 40.000,-	Incidenteel (eens per vier jaar)	Onafhankelijke kwaliteitsmonitoring sportaccommodaties

- (2) De geraamde stichtingskosten voor een sporthal bedragen € 3,5 miljoen. Bijkomende parkeerkosten zijn afhankelijk van locatie en soort parkeeroplossing.
- (3) Dit budget is gebaseerd op een indicatie van de behoefte aan kunstgras en extra kleedkamers (intensivering van gebruik en toename damesvoetbal) in de planperiode.
- (4) Met de raadspeiling d.d. 27-2-2007 zijn de voorlopig geraamde kosten voor het Huis van de Watersport weergegeven. Op basis van deze geraamde kosten zou de eigen bijdrage van de initiatiefnemers € 1,63 miljoen moeten bedragen en de bijdrage uit de 1/3-regeling circa € 0,75 miljoen. Voor de grond- en ontsluitingskosten is thans binnen het sportbudget geen dekking voorhanden. Op basis van vigerend sportbeleid is een bijdrage van € 0,5 miljoen aan deze grond- en ontsluitingskosten reëel.
- (5) Voor de ijsbaan is thans door de gemeente Amersfoort € 3 miljoen gereserveerd. De totale investering wordt geraamd op circa € 16 miljoen. Uitgaande van een -nog te realiseren- bijdrage van derden van in totaal € 9 miljoen, dient de gemeentelijke bijdrage met in totaal € 4 miljoen te worden verhoogd.
- (6) De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud worden geraamd op € 0,3 miljoen. Deze kosten kunnen door de toekomstige exploitant aan de gebruikers worden doorberekend.

1 Uitgangssituatie

Terugblik

Hoofddoelstelling van het sportbeleid tot en met 2007 was 'het aantal sportbeoefenaren gelijk op te laten lopen met de groei van de stad.' Daarbij werd zowel op de 'hardware'(accommodaties) als de 'software' (sportstimulering en verenigingsondersteuning) de nadruk gelegd.

Er is de afgelopen periode veel geïnvesteerd in sportaccommodaties. Zo zijn op meerdere plaatsen nieuwe sportcomplexen gerealiseerd en werden bestaande complexen heringericht en/of uitgebreid. Er werd een nieuwe sporthal gebouwd en twee zwembaden gerenoveerd. Daarnaast is de gemeente actief betrokken geweest bij de planvorming en/of totstandkoming van diverse particuliere sportaccommodaties. In de bijlagen bij deze nota (bijlage 2) is een overzicht opgenomen van de huidige gemeentelijke (basis)sportaccommodaties.

In de vorige beleidsperiode lag het accent van het sportbeleid vooral op de breedtesport. Met rijkssubsidie kon in 2000 het 'Breedtesportplan' worden gestart. Hoofdmoot van dat plan vormde de stimulering van de sportdeelname. Met name de activiteiten voor jongeren (schoolsport en sportbuurtwerk) en senioren konden we met de financiële bijdrage van het rijk intensiveren en uitbreiden. Na het wegvallen van deze rijkssubsidie hebben wij de verschillende activiteiten met incidentele middelen (Grote Steden Beleid, Amersfoort Vernieuwt, stelpost jeugdbeleid) voortgezet en zelfs uitgebreid. De deelname aan het door de SRO verzorgde sportstimuleringsaanbod nam vanaf 2000 fors toe : van 45.600 naar 109.000 deelnemers in 2006. Ook de (uitbreiding van de) verenigingsondersteuning is door de rijksbijdrage mogelijk gemaakt.

Tussenstand

Het instrument 'benchmark' geeft inzicht in de 'prestaties' van Amersfoort vergeleken met andere steden. In 2007 heeft Amersfoort meegedaan aan het eerste (pilot)jaar van de 'sportbenchmark', uitgevoerd door onderzoeksbureau SGBO. Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste conclusies van het onderzoek. De vergelijkende overzichten zijn toegevoegd aan de bijlagen bij deze nota (bijlage 3).

Uit de Vrijetijdsmonitor 2007 blijkt dat de sportdeelname van de Amersfoorters tussen 18 en 75 jaar 73 % bedraagt. Circa 71 % sport minstens één keer per maand. Onder jongeren is de sportdeelname nog hoger, namelijk meer dan

80 %. Uit de benchmarkstudie blijkt dat Amersfoort ten opzichte van andere grote gemeenten in het land een hoge sportdeelname kent.

Uit dezelfde studie blijkt verder dat de gemeentelijke uitgaven per jaar aan sport per inwoner flink variëren. Zo besteedt Eindhoven € 160,- per inwoner aan sport (2006) en Amsterdam-Zuidoost € 21,-. Dat beeld kan door incidentele grote investeringen in accommodaties wel enigszins 'vervuild' zijn. Met € 41,75 scoort Amersfoort relatief laag.

Ook het aantal sportaccommodaties varieert sterk per gemeente. De twee gemeenten die een naam hebben hoog te houden als 'zwemstad', Eindhoven en Amersfoort, blijken ook over de meeste zwembaden (bassins) te beschikken. Amsterdam en Enschede zijn de echte voetbalsteden, terwijl Amsterdam (Osdorp en Watergraafsmeer) beschikt over de meeste atletiekcapaciteit. Met uitzondering van de zwembaden heeft Amersfoort verhoudingsgewijs minder accommodaties dan de andere steden.

Tenslotte is ook gekeken naar de tarieven en de bezetting van de zaalaccommodaties (een vergelijking van de veldsportaccommodaties is niet gemaakt). De tarieven voor de zaalsportaccommodaties zijn in Amersfoort relatief hoger dan in de gemeenten die deel uitmaakten van de sportbenchmark. Toch is de bezetting van de sporthallen in Amersfoort hoger dan in andere steden, met name in de avonduren.

Samenvattend is het beeld voor Amersfoort in vergelijking met de andere steden als volgt:

- de sportdeelname is hoog;
- de uitgaven voor sport per hoofd van de bevolking zijn relatief laag;
- er zijn verhoudingsgewijs minder accommodaties dan elders (m.u.v. zwembaden);
- de zaalsporttarieven zijn relatief hoog;
- de bezettingsgraad van de zaalsportaccommodaties is goed;
- er is sprake van een efficiënt gebruik van de accommodaties.

De conclusie van onderzoeksbureau SGBO over Amersfoort is: *'We lijken hier te maken te hebben met een succesvol model voor wat betreft de deelnamedoelstellingen bij relatief lage kosten per hoofd van de bevolking. Dit lijkt mede te komen door intensief gebruik, tariefstelling en gekozen organisatiemodel.'*

Relatie met andere beleidsterreinen

Zoals wij eerder hebben aangegeven is sport een doel op zichzelf als zinvolle vrijetijdsbesteding, maar ook een belangrijk middel om maatschappelijke doeleinden te bereiken. Wij vinden deze ondersteunende bijdrage die sport kan leveren aan andere beleidsprogramma's minstens zo belangrijk. Daarbij gaat het om het benutten van de positieve waarden die de sport kent en om de 'instrumentele waarde' van de sport. De bijdrage die sport (maar ook bewegen) kan leveren in relatie tot verschillende doelstellingen en beleidsvelden varieert. In deze paragraaf gaan wij kort in op verschillende dwarsverbanden.

Sport en onderwijs/jeugdbeleid

Tussen de portefeuilles sport, onderwijs en jeugdbeleid liggen veel verbanden. Zo richt het kennismakingsprogramma "Kies je sport" zich op de leerlingen van het basisonderwijs, speelt sport een belangrijke rol bij de invulling van de naschoolse programma's van de ABC-scholen en worden last but not least de meeste gemeentelijke sportaccommodaties gedeeld door sport en onderwijs.

- In het kader van de 'Operatie Amersfoort Jong' zijn verschillende doelstellingen geformuleerd en is voor de uitvoering vanuit het jeugdbeleid budget beschikbaar gesteld. Het thema 'jeugd op een club' wordt voor een deel vormgegeven met (wijk)sportactiviteiten, waarbij tevens de link wordt gelegd met de georganiseerde sport. Sport speelt hierbij een ondersteunende rol bij de realisatie van het jeugdbeleid.
- Om te komen tot een integraal sportaccommodatiebeleid wordt met onderwijs al langere tijd nauw samengewerkt bij de planning van onderwijs- en sportvoorzieningen. Uitgangspunt daarbij is in dit beleidskader dat het tekort aan bruikbare sportaccommodatieruimte dient te worden verkleind, zo mogelijk door creatieve oplossingen. Ook SRO en ASF worden bij dit overleg betrokken. In overleg met onderwijs worden thans potentiële nieuwe locaties voor extra sporthallen in beeld gebracht.
- Het door het Rijk in gang gezette beleid met betrekking tot de 'combinatiefuncties' leidt tot een verdere samenwerking en afstemming tussen de beleidsvelden sport en onderwijs. Het betreft hier een gedeelde

verantwoordelijkheid waarbij zowel (ABC-)scholen als sportverenigingen zijn betrokken.

- De groei van sportgerelateerde opleidingen en stagebehoefte van de leerlingen biedt in Amersfoort veel kansen voor een nauwe samenwerking tussen de ROC's en de sport. In de praktijk wordt in de wijksport al regelmatig gewerkt met stagiaires van deze ROC's. Ook de georganiseerde sport werkt in de praktijk al met stagiaires van de ROC's. Onderwijs en sport versterken elkaar op deze wijze.

Sport, gezondheid en integratie

De bestrijding van overgewicht is in het kader van het lokale gezondheidsbeleid een gemeentelijke doelstelling. Ook sport (en met name bewegen) speelt hierbij een rol. Het aanbieden van sportactiviteiten geschiedt ter ondersteuning van het project 'B-Slim', dat wordt uitgevoerd door de GGD en gevoed uit het budget Grote Stedenbeleid. De beleidsvelden Zorg, Onderwijs en Sport spelen daarbij een rol. De gemeentelijke regiegroep 'preventie overgewicht' bepaalt welke instrumenten voor dit beleid moeten worden ingezet. Het beleidsterrein sport is ondersteunend.

Sportbeleid is geen integratiebeleid maar kan wel integratie bevorderen. Het stimuleren van 'kleurrijk kader'. Maar ook het bevorderen van sport onder allochtone vrouwen en meisjes is daarom één van onze prioriteiten. De sport is hier ondersteunend aan het beleidsterrein integratie.

Sport en binnenstedelijke stedelijke vernieuwing

In het kader van het project 'Amersfoort Vernieuwt' wordt in de zeven prioriteitsgebieden de komende jaren flink geïnvesteerd in de leefbaarheid. Wijk sportactiviteiten kunnen bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid. Voor additionele wijk sportactiviteiten wordt vanuit het project 'Amersfoort Vernieuwt' budget beschikbaar gesteld en wordt de sport via NV SRO als het ware 'ingehuurd'.

Sport, ruimtelijke ordening, beheer en recreatie

Voor sport is ruimte nodig. Bij de ontwikkeling en planvorming van sportaccommodaties wordt dan ook nauw samengewerkt met de discipline ruimtelijke ordening. De belangen van sport zijn hierbij in eerste instantie leidend. Ruimtelijke Ordening speelt een voor de sport faciliterende rol, binnen de grenzen van de planologische mogelijkheden. Met beheer openbare ruimte vindt afstemming plaats voor het creëren van uitnodigende openbare voorzieningen in en om de wijken. Via de sportverenigingen en wijk sportactiviteiten heeft de sport hierbij zowel een signalerende als -op de plekken waar dat mogelijk is- een faciliterende functie.

De sportieve recreatie in en rondom de woonomgeving heeft de laatste jaren een hoge vlucht genomen. In het kader van het recreatiebeleid wordt gestreefd naar het verder verbeteren van de sportief-recreatieve mogelijkheden (toerfietsen, skeeleren, wandelen en hardlopen) in de stad en de omgeving. De beleidsvisie Groen-blauwe structuur is daarbij leidend.

Sport en sociale zaken

Ook de portefeuilles sport en sociale zaken genereren synergie.

Sport en sociale zaken trekken samen op om sporten voor inwoners met een beperkt budget mogelijk te maken. Vanuit Sociale Zaken is voor volwassenen ondersteuning mogelijk via de Sociale Participatieregeling, voor kinderen vanuit de Stichting Jeugdsportfonds. Vanuit het budget armoedebestrijding stelt de gemeente budget beschikbaar voor deelname aan het Jeugdsportfonds.

Sport en economie

Sport kan waardevol zijn als instrument voor 'citymarketing'. Hierbij kan worden gedacht aan evenementen als de Dutch Open en de Enecotour. Sportvoorzieningen met een bovenlokale allure dragen bij aan een positief woon- en vestigingsklimaat.

2 Thema I: Sportstimulering

2.1 Waar gaat het om?

Breed aanbod

Met de stimulering van sport voor doelgroepen en/of in bepaalde wijken wordt concreet inhoud gegeven aan het gebruik van sport als instrument dat een bijdrage levert aan bijvoorbeeld de bestrijding van overgewicht, bevordering van integratie of het voorkomen van eenzaamheid. Dat is de maatschappelijke meerwaarde van sport.

Het doel van het sportstimuleringsbeleid in Amersfoort is:

- het bestrijden van achterstanden in de sportdeelname;
- het creëren van de randvoorwaarden voor een optimale benutting van de maatschappelijke meerwaarde van de sport.

Ons uitgangspunt hierbij is dat de positieve aspecten van de sportbeoefening het best tot hun recht komen binnen de georganiseerde sport. Doorstroming vanuit sportstimuleringsactiviteiten naar de georganiseerde sport achten wij daarom gewenst. Het brede palet aan sportverenigingen zorgt voor continuïteit, betaalbaarheid en kwaliteit van sportaanbod. Die basis blijven wij ondersteunen en versterken. Wij vinden het belangrijk dat iedereen aan sport kan doen en streven er naar dat er vanuit sportverenigingen en een goed sportbuurtwerk een breed aanbod bestaat.

Huidige situatie

De huidige sportstimuleringsactiviteiten maken deel uit van de prestatieafspraken die we jaarlijks met de SRO maken. Veel activiteiten zijn gericht op de jeugd van Amersfoort. Voorbeelden zijn:

- het brede scala van wijk sportactiviteiten en de sportbuurtclubs;
- de sportkennismakingslessen ('Kies je sport');
- het aanbod voor kinderen met een motorische achterstand ('Club Extra').

Met behulp van de rijkssubsidie in het kader van de BOS-regeling (Buurt, Onderwijs en Sport) zijn de afgelopen 2 jaar meerdere sportbuurtclubs in de prioriteitswijken opgezet. Jongeren die lid worden van de sportbuurtclub verplichten zich tot een wekelijkse deelname. De sportbuurtclub heeft daardoor een meer gestructureerd karakter dan de overige wijk sportactiviteiten.

De sportstimuleringsactiviteiten verzorgt de SRO in onze opdracht. De deelname aan deze activiteiten is volgens opgave van de SRO hoog: in 2006 telden de activiteiten voor schoolsport, wijk sport en sportbuurtclub in totaal ruim 110.000 deelnemers⁷. Met name met de wijk sportactiviteiten worden veel jongeren bereikt. Voor een deel ook jongeren die niet of nauwelijks met de reguliere georganiseerde sport in aanraking komen.

(7) Het aantal deelnemers dat gedurende een uur heeft deelgenomen aan een van de activiteiten.

Ook aan sport voor ouderen is de afgelopen jaren door projecten als GALM en de MboO-activiteiten extra aandacht besteed. De MboO-activiteiten worden aangeboden voor de categorie ouderen vanaf 50 jaar. Het aanbod van de SRO bestrijkt nagenoeg de hele stad.

Verder werken de GGD, SRO en andere organisaties samen in het kader van het project 'B-Slim'. Dit is een project ter preventie van overgewicht bij kinderen dat voornamelijk in een aantal wijken van de stad wordt aangeboden. Sport en sportactiviteiten spelen bij dit project een aanvullende en ondersteunende rol.

Uiteraard zijn voor het realiseren van de maatschappelijke doelen van sport de sportverenigingen van groot belang. Amersfoort telt ruim 100 sportverenigingen die met elkaar een geweldige hoeveelheid vrijwilligers op de been brengen. Het zijn deze vrijwilligers die het fundament vormen voor het veelzijdige sportaanbod dat Amersfoort kenmerkt. Wij zijn dan ook met recht trots op deze vrijwilligers.

Amersfoort heeft veel sterke en goed functionerende verenigingen. Voor verenigingen die in hun functioneren bedreigd werden of die anderszins extra ondersteuning nodig hadden is in het kader van de Breedte Sport Impuls in de periode 2000-2007 de verenigingsondersteuning in het leven geroepen. De waardering hiervoor is groot.

Achterstanden sportdeelname

In een aantal wijken blijft de sportdeelname achter bij de rest van de stad. Vooral in de vroeg naoorlogse gebieden rond de binnenstad is dat het geval. Dit zijn ook de wijken waar niet alleen veel jeugd woont, maar ook meer ouderen en lager opgeleiden. Uit de Jongerenstadspeiling 2004 blijkt dat er onder jongeren een samenhang bestaat tussen lidmaatschappen van sportverenigingen en de wijk waarin men woont. Zo wonen in de wijken De Berg, Stadskern, Hoogland, Zielhorst en Nieuwland relatief veel jongeren die lid zijn van een sportvereniging of een sportschool/fitnessclub. Verhoudingsgewijs zijn er minder jongeren lid van een sportvereniging in de wijken Liendert, Kruiskamp, Koppel, Schuilenburg en Vermeerkwartier.

Mensen met een hoog opleidingsniveau zijn sinds 2003 meer gaan sporten, maar mensen met een laag opleidingsniveau en vrouwen zijn juist minder gaan sporten ten opzichte van 2003. Boven de 65 jaar daalt de sportdeelname snel. Ook de sportdeelname van mensen met een handicap blijft volgens de beperkt beschikbare landelijke gegevens achter in vergelijking tot mensen zonder beperking. Slechts 25% van de mensen met een verstandelijke beperking sport in georganiseerd verband. Tijdens het Symposium Aangepast Sporten (oktober 2006) is voor de categorie mensen met een beperking dan ook extra aandacht gevraagd.

Inwoners die deel uitmaken van de verschillende etnische groepen en daarbinnen vooral de meisjes en de vrouwen, nemen veel minder deel aan (sport) activiteiten. Zo bedraagt bijvoorbeeld de sportdeelname onder autochtone vrouwen landelijk gemiddeld 56%. De deelname van vrouwen afkomstig uit verschillende etnische groepen bedraagt gemiddeld slechts 33%⁸. Voor vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst bedragen deze percentages respectievelijk 26 en 29%.

Het ledenbestand van de sportverenigingen weerspiegelt deze achterstand. Ook zijn mensen uit etnische groepen ondervertegenwoordigd bij het verrichten van vrijwilligerswerk voor sportverenigingen.

De in de onderzoeken genoemde redenen om niet aan sport te doen zijn divers: vaak wordt de reden 'te weinig tijd' opgegeven of 'praktische redenen'. Vooral voor mensen werkzaam in het huishouden is deze laatste een belangrijke reden. Voor meer dan de helft van de werklozen en WAO-ers zijn de kosten een reden om niet (meer) aan sport te doen. Daarnaast zijn het vooral veel jongeren en ouderen (65+) die om reden van kosten niet (meer) aan sport te doen.

Ongeorganiseerde sport

De ongeorganiseerde sport kent veel verschijningsvormen. De racefietser, de jogger die op zaterdag- of zondagochtend zijn rondjes door de stad loopt, de bewegende jeugd na afloop van school op de pleinen en veldjes in de wijk etc. Het bedienen van deze ongebonden c.q. ongeorganiseerde sporter stelt andere eisen aan de sportinfrastructuur. Het aanbieden van sport- en bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte maakt daar een essentieel onderdeel van uit. Sporten en bewegen in de openbare ruimte gaan toenemen door het groeiende besef dat gezondheid en bewegen alles met elkaar te maken hebben. Ook de toename van het aantal jeugdige inwoners van Amersfoort zal ertoe leiden dat meer gebruik gemaakt gaat worden van de openbare ruimte.

(8) Het gaat hierbij om landelijke cijfers. Voor Amersfoort zijn geen specifieke gegevens beschikbaar. Aanname is dat de deelname in Amersfoort niet afwijkt van het landelijke beeld

2.2 Waar willen we heen?

Doelstellingen : Extra sportstimulering bij achterstanden
Ondersteunen van sportverenigingen
Blijvende aandacht voor ongeorganiseerde sport

We gaan het instrument 'sportstimulering' gericht inzetten. Dit betekent dat we ons met name gaan richten op de wijken waar de sportdeelname lager is dan gemiddeld in Amersfoort en op de doelgroepen waarvan is gebleken dat de sportdeelname achter blijft.

Jeugd en jongeren blijven voor ons de belangrijkste doelgroep. De basis voor een goede 'sportattitude' en daarmee een leven lang sport en bewegen wordt immers gelegd in de jeugdijaren. Wij vinden het overgewicht onder de jeugd een groot probleem voor de nabije toekomst. Het tegengaan van overgewicht en het stimuleren van een gezonde levenswijze moet -in nauw overleg met overige partners als bijvoorbeeld de GGD- op een zo jong mogelijke leeftijd worden aangepakt.

In ons sportstimuleringsbeleid benoemen wij de volgende doelgroepen. Het sportstimuleringsaanbod wordt de komende periode ontwikkeld en afgestemd op deze groepen:

- jeugd en jongeren (3 tot en met 18 jaar) met het accent op Amersfoort Vernieuwt wijken;
- mensen met een beperking;
- ouderen (65 en ouder en 50 plus in Amersfoort Vernieuwt wijken);
- meiden en vrouwen uit etnische groepen.

Jeugd en Jongeren

Sportdeelname onder jongeren is over het algemeen hoger dan gemiddeld. Maar in sommige wijken is onder verschillende leeftijdsgroepen sprake van een relatieve achterstand, zowel in sportdeelname als in verenigingslidmaatschappen. In die wijken willen wij de inzet voor de sportstimuleringsactiviteiten intensiveren om de sportdeelname te verhogen. Uitgangspunt voor het sportstimuleringsaanbod voor jeugd en jongeren is minder vrijblijvendheid. Ook wordt in het aanbod een verschil in inzet tussen wijken gerealiseerd. Dit betekent dat in wijken met een lage sportdeelname onder jongeren (Liendert, Rustenburg, Schuilenburg, Randenbroek, Kruiskamp/Koppel en Soesterkwartier) in de komende periode meer activiteiten gaan plaatsvinden dan in Nieuwland, Kattenbroek en Vathorst.

Met het sportstimuleringsbeleid voor jeugd en jongeren willen we de volgende doelstellingen realiseren (die aansluiten bij de ambities die in het kader van 'Operatie Amersfoort Jong' zijn gesteld):

- in 2010 is in elke wijk wekelijks minimaal een buurtsportactiviteit voor de drie leeftijdscategorieën (3-6, 7-12 en 13-18 jaar);
- in 2010 doet gemiddeld 65% van alle Amersfoortse jongeren onder de 18 jaar buiten schooltijd en werk aan sport via een sportvereniging of sportschool/fitness;
- in 2015 kan 90% van de leerlingen van de Amersfoortse basisscholen dagelijks sporten in een combinatie van binnen-en naschools aanbod.

Binnen het bestaande budget voor sportstimulering bieden we ook sportactiviteiten voor de groep jongeren tot en met 23 jaar aan.

Ook gaan wij ter ondersteuning van het lokale gezondheidsbeleid binnen het aanbod van sportstimuleringsactiviteiten extra aandacht besteden aan een gezonde leefstijl onder jongeren.

Doorstroming vanuit sportstimuleringsactiviteiten naar de georganiseerde sport achten wij gewenst. Wij willen ons daarbij vooral richten op de verenigingen die beschikken over voldoende ruimte en (kader)capaciteit om extra aanwas op te vangen.

Club Extra

Het aanbod voor kinderen met een motorische achterstand ('Club Extra') beperkt zich nog tot kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Hoewel het streven erop is gericht dat de kinderen uiteindelijk een plek bij een sportvereniging vinden, is dat niet voor iedereen weggelegd. Voor die kinderen die geen plekje kunnen vinden bij een sportvereniging is een vervolg op 'Club Extra' gewenst.

Mensen met beperking

WMO en sport & bewegen treffen elkaar onder andere op het terrein van aangepast sporten & bewegen. Gebleken is dat het sporten voor mensen met een functiebeperking het stedelijk niveau overstijgt. De aandacht voor aangepast sporten in ons sportbeleid was tot op heden gering. Binnen het sportstimuleringspakket van de SRO subsidieerde de gemeente tot en met 2007 een bescheiden inzet voor deze doelgroep. Tijdens het Symposium Aangepast Sporten (oktober 2006) is voor het aangepast sporten aandacht gevraagd en onder meer gepleit voor een regionale aanpak. Uitbreiding van de capaciteit voor de inzet voor aangepast sporten gericht op mensen met een lichamelijke of verstandelijke handicap vinden wij belangrijk. Binnen het onderdeel aangepast sport dient tevens aandacht te worden geschonken aan de sportvraag en behoefte van de mensen met een chronische ziekte.

Onze doelstelling is om te komen tot een optimale afstemming van de mogelijkheden voor het aangepast sporten in de regio, zodanig dat mensen met een functiebeperking kunnen kiezen uit een zo breed mogelijk palet van sportkeuzemogelijkheden (meetmomenten: evaluatie in 2010 en 2014). In samenhang daarmee vinden wij het belangrijk dat aangepast sporten plaatsvindt in accommodaties die toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Verenigingen die hun accommodatie in die zin wensen aan te passen kunnen een beroep doen op de regeling 'subsiëring sportvoorzieningen' (1/3-regeling) of de verordening 'verbetering toegankelijkheid woongebouwen en openbare gebouwen 2005'.

Voor het aangepast sporten bestaat binnen Amersfoort een sportvereniging die meerdere takken van sport aanbiedt: de Gehandicapten Sportvereniging Amersfoort (GSVA). De GSVA vervult binnen de Amersfoortse sportwereld een belangrijke functie en biedt voor vele niet-valide sporters een goed alternatief. Toch vinden wij het belangrijk dat ook de reguliere sportverenigingen zich meer openstellen voor mensen met een handicap. Dit kan een geestelijke maar ook een lichamelijke handicap zijn.

Ouderen

De ouderen van nu zijn over het algemeen in veel opzichten verschillend van de ouderen van enige tijd geleden. De vijftigplussers van nu zijn actiever, hebben meer te besteden en vinden over het algemeen hun weg naar het sport- en beweegaanbod beter dan de vijftigplussers van enkele decennia geleden. Bovendien zijn velen inmiddels opgegroeid in een sportieve traditie.

Met het sportaanbod voor ouderen is inmiddels veel ervaring opgedaan. De activiteiten in het kader van de GALM-projecten (Groninger Actief Leven Model) en de verschillende MbvO-activiteiten (Meer bewegen voor ouderen) hebben bijgedragen aan het realiseren van een van de doelstellingen van het sportbeleid van de vorige periode: 'een stijging van de sportdeelname onder ouderen met minimaal 5%'. Sportverenigingen hebben actief ingespeeld op de trend van de actieve oudere en sommige beschikken inmiddels over 'kruis knarrenteam's'.

Wij achten het niet langer nodig extra aanbod te verzorgen voor de 'jongere' ouderen vanaf 50 jaar. Wij zetten de focus op de ouderen van 65 jaar en ouder. Op wijkniveau maken we daarop een uitzondering voor de Amersfoort Vernieuwt wijken.

Sport draagt bij aan het bevorderen van fitheid en gezondheid, het behoud van mobiliteit en het tegengaan van sociaal isolement. De sportdeelname onder ouderen van 65 jaar en ouder willen we verhogen naar 60% in 2015 (2007: 54%).

Meiden en vrouwen uit etnische groepen

Uit onderzoeken blijkt dat vrouwen en meisjes uit verschillende etnische groepen op verschillende terreinen in de samenleving een grote achterstand hebben. Ook op het gebied van vrijetijdsbesteding en met name sport is dat het geval. Wij willen dat de sportdeelname van meisjes en vrouwen uit etnische groepen wordt vergroot. In 2015 moet die minimaal 40% bedragen (2006: 33%).

Vitale verenigingen

Wij vinden het belangrijk dat verenigingen die dat willen extra maatschappelijke taken uitvoeren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om sportaanbod op school of naschoolse opvang, het actief werven en begeleiden van jeugd en kader afkomstig uit etnische groepen, aanbod ten behoeve van mensen met een beperking etc.

Het ministerie van VWS streeft ernaar dat over vier jaar (in 2011) circa 10% van de sportverenigingen 'sterk' is. Zo sterk dat deze verenigingen niet alleen in staat zijn om de eigen leden te bedienen, maar zich ook richten op het onderwijs, de naschoolse opvang, de wijk en/of de vaak kwetsbare doelgroepen die in verhouding minder aan sport deelnemen. De versterking van de sportverenigingen krijgt concreet invulling door de aanstelling van combinatiefuncties: leerkrachten die zowel ten dienste staan van de school als van de sportvereniging.

Wij onderschrijven de doelstelling van het ministerie en gaan met de sportverenigingen in Amersfoort de mogelijkheden daartoe verder verkennen. Een eerste aanzet daartoe is al gedaan. Tijdens het sportcafé 'Sport en

maatschappelijke integratie' (7 mei 2007) hebben wij verenigingen uitgedaagd te komen met plannen die kunnen bijdragen aan de bredere inzet van de sportvereniging en de accommodatie. Enkele verenigingen hebben die handschoen opgepakt. Zo heeft de ASC Nieuwland onlangs een 'bidbook' gepresenteerd waarin de samenwerking met wijk en scholen op de eigen accommodatie centraal staat. Onze doelstelling is dat in 2015 tenminste tien sportverenigingen te beschouwen zijn als 'brede sportvereniging' en dat op de accommodaties van deze verenigingen minimaal sprake is van een dagelijks naschools sportaanbod en dat er stageplekken zijn gecreëerd voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Voor de ondersteuning van deze verenigingen worden in het kader van de verenigingsondersteuning extra mogelijkheden gecreëerd. Hiervoor ontwikkelen wij in samenspraak met de sport criteria. De regeling 'sporttechnisch jeugd kader' zetten wij voort.

Kleurrijk kader en kleurrijke verenigingen

Op dit moment zijn mensen uit etnische groepen nog ondervertegenwoordigd bij het verrichten van vrijwilligerswerk voor sportverenigingen. De achterstanden zijn het grootst bij bestuurlijke functies. Het streven naar meer 'kleurrijk kader' wordt in het kader van de verenigingsondersteuning één van de accenten. Wij willen dat de samenstelling van het kader van sportverenigingen met leden van een verschillende etnische achtergrond op den duur ook een afspiegeling vormt van het ledenbestand. Onze doelstelling is dat bij 50% van die Amersfoortse sportverenigingen in 2015 minimaal één kaderlid afkomstig is uit een etnische groep. Tevens willen wij de verenigingen die op dit moment over weinig of geen leden afkomstig uit andere etnische groepen beschikken, ondersteunen bij hun streven de verenigingen 'kleurrijker' te maken. De rol van de combinatiefunctionaris kan daarbij van belang zijn. Bij de invulling van deze functies streven wij met onze partners -waar gewenst en mogelijk- naar kandidaten uit verschillende doelgroepen.

Ongeorganiseerde sport

Bij de inrichting van de openbare ruimte moet nadrukkelijk het belang van meer sport en bewegen worden betrokken. Het is zaak aan de groeiende vraag op dit punt te voldoen. Het creëren van uitnodigende openbare voorzieningen in en om de wijken stimuleert nog meer mensen tot sport en bewegen. De stad beschikt al over een groot aantal openbare speelplekken waar sportbeoefening mogelijk is. Er is al veel geïnvesteerd in kwalitatief sterke sportplekken. Ook in bijzondere sportvoorzieningen zoals de skatebaan in Vathorst. Met name voor kunstgrasveldjes (o.a. Cruyff Court) is er een groeiende belangstelling mede omdat die het gehele jaar door de jeugd op een uitnodigende manier prikkelen tot sport en bewegen. Wij vinden het van belang, dat in de stad nog meer (kunstgras) sportveldjes worden aangelegd. Vooral in die wijken waar de sportdeelname achterblijft. Veldjes die een duidelijke wijkfunctie hebben en door jeugd in de eigen buurt kunnen worden gebruikt. Multifunctioneel gebruik (scholen/buurt) staat hierbij centraal.

Bij nieuwbouw of renovatie van wijken dient de inpassing van dit soort van sportveldjes standaard te worden meegenomen bij de stedelijke ontwikkelingsplannen.

Geconstateerd wordt dat (te veel) sportparken nog te vaak gesloten zijn. Dat is niet nodig. Met name de groei van het aantal kunstgrasvelden maakt het mogelijk om steeds meer sportparken in wijken open te stellen voor gebruik door de buurt. Wij gaan deze ontwikkeling in overleg met de SRO en de betrokken verenigingen stimuleren door o.a. het maken van goede afspraken over de regels voor het gezamenlijk gebruik van de velden.

Wij zien ook een belangrijke rol in de ondersteuning van ongeorganiseerde sport door voldoende aanbod aan recreatievoorzieningen te realiseren voor o.a. wandelen, fietsen etc. Daar is een groeiende vraag naar, want meer inwoners betekent meer recreanten. Dit leidt tot een groter ruimtebeslag en intensiever gebruik van de voorzieningen. Wij vinden dat er voldoende ruimte voor dit soort recreatieve voorzieningen moet worden gecreëerd.

2.3 Wat doen we daarvoor?

- Om ook flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de wijken en bijvoorbeeld tijdelijk extra inzet te realiseren gaan wij met de SRO afspraken maken over een flexibele inzet van een deel van het reguliere budget voor de wijk sport. Daarvoor wordt een deel van dat budget gereserveerd en kan beschikbaar worden gesteld op afroep van welzijn, politie en/of burgerinitiatief.
- Om onder meer de doelstelling van de operatie 'Amersfoort Jong' te kunnen realiseren, willen wij door middel van samenwerking met de partners in de wijken bereiken dat een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond de scholen tot stand komt. Wij zien daarvoor een belangrijke taak weggelegd voor de ABC-scholen, de ROC's (vanaf 2011 is de maatschappelijke stage voor leerlingen van het voortgezet onderwijs verplicht) en de in de wijken gevestigde sportverenigingen met een eigen accommodatie. De buurtsportactiviteit kan daarmee verschillende vormen aannemen: enerzijds is er sprake van het reguliere sportstimuleringsaanbod, vooral in de wijken waarin

geen andere aanbieders zijn en waar sprake is van achterstanden, anderzijds kan aanbod in de wijken plaatsvinden via de sportbuurtclub, de 'brede sportvereniging' of de combinatiefuncties.

Met die combinatiefuncties geven wij de samenwerking tussen sport en onderwijs de komende tijd verder vorm.

De rijksregeling die onlangs tot stand is gekomen biedt hiervoor een belangrijke stimulans. Ook commerciële sportaanbieders, met name in de Amersfoort Vernieuwt-wijken, kunnen in de wijken een belangrijke functie vervullen bij het aanbieden van sport- en beweegactiviteiten.

- Bij het streven naar de doorstroming naar sportverenigingen willen we eventuele financiële drempels voor een verenigingslidmaatschap wegnemen. Daarvoor zetten we naast het instrument "Sociale Participatieregeling" ook het 'Jeugd sportfonds' in. Dit laatste fonds vervult een zeer belangrijke rol. Het is een landelijke organisatie, die vanaf september 2007 ook in Amersfoort actief is. Het fonds is opgericht omdat steeds meer kinderen vanwege financiële problemen thuis, niet de gelegenheid krijgen om lid te worden van een sportvereniging. Het Jeugd sportfonds wil hierin verandering brengen en betaalt de contributie voor de kinderen, zodat zij kunnen sporten. Het fonds wordt onder andere gevoed door de bijdragen van bedrijven en de gemeente. De doorstroming naar sportverenigingen zal vooral gericht worden op verenigingen met voldoende ruimte en capaciteit.
- Over de door de gemeente gesubsidieerde sportactiviteiten voor jeugd- en jongeren worden prestatieafspraken gemaakt met de SRO. Deze activiteiten maken -in ieder geval tot en met 2011- deel uit van het basispakket van de SRO. De afspraken omvatten voor de op jeugd- en jongeren gerichte activiteiten 3 hoofd categorieën: schoolsport ("Kies je Sport"), sportbuurtwerk en Club Extra. Binnen de bestaande stimuleringsactiviteiten wordt extra aandacht besteed aan een gezonde leefstijl. We stemmen dat af binnen de regiegroep 'preventie overgewicht'.
- Vanaf 2008 maken wij in het kader van de subsidieverlening aan de SRO afspraken over de regionale aanpak van het aangepast sporten, ten behoeve van de uitvoering van het projectplan 'regionaal aangepast sporten' van Sportservice Midden Nederland. Een regionaal consultant wordt de 'spin in het web' bij de afstemming van vraag en aanbod op regionaal niveau. De uitvoering van een regionale aanpak voor het aangepast sporten vinden wij belangrijk. Daarom maken wij daarover afspraken met de regiogemeenten die bereid zijn tot een bijdrage.
- Om het beleid voor het aangepast sporten verder vorm te geven willen wij extra verenigingsondersteuning inzetten en gaan wij onderzoek doen naar de inzet van stageplekken en combinatiefuncties en een stimuleringsregeling aangepast sporten. Ook willen wij bereiken dat de deskundigheid over aangepast sporten onder het kader wordt bevorderd.
- Wij handhaven de bestaande subsidieregelingen:
 - Sporttechnisch jeugd kader;
 - Stimulering sportdeelname;
 - Subsiëring schoolsport;
 - Bijzondere sportevenementen.
- In de subsidieafspraken met de SRO passen we het activiteitsniveau voor het sporten voor ouderen aan. Het versterken van de huidige (Mbvo en GALM) en nieuwe vormen van sportbeoefening voor ouderen vanaf 65 jaar en in de Amersfoort Vernieuwt wijken vanaf 50 jaar staat daarbij centraal. Het aanbod voor ouderen vindt zoveel als mogelijk binnen de directe woonomgeving plaats.
- In de wijken waar de sportdeelname en het verenigingslidmaatschap onder jongeren lager is dan gemiddeld gaan wij de inzet voor de sportstimuleringsactiviteiten intensiveren. Ook breiden we het aanbod van 'Club Extra' uit voor de groep oudere (12 jaar en ouder) kinderen.
- Verder onderzoeken we in 2008 hoe we een gericht aanbod voor meisjes en vrouwen uit etnische minderheden kunnen realiseren. In 2009 moet dit zijn vertaald in een concrete op deze doelgroep gerichte activiteit. Oplossingen die kunnen bijdragen aan het 'slechten' van drempels voor deelname, zoals bijvoorbeeld maatschappelijke stages voor vrouwen in de sport maar ook combinaties met kinderopvangmogelijkheden, worden betrokken bij de uitwerking.
- Om de startsituatie met betrekking tot 'kleurrijk' kader binnen Amersfoortse sportverenigingen in beeld te brengen, zullen wij in overleg met de georganiseerde sport in 2009 een nulmeting laten plaatsvinden.

- Met het oog op de door ons gewenste maatschappelijke functie van sportverenigingen gaan wij vanaf 2008 pilots uitvoeren. Er wordt gestart met vier pilots 'brede sportvereniging' (te beginnen met ASC Nieuwland en vervolgens met AMHC, Gym XL en vv Keistad). Deze verenigingen hebben aangegeven, dat ze zich tot een brede vereniging willen ontwikkelen. Bij de vormgeving van de 'brede' vereniging zetten wij extra in met het instrument verenigingsondersteuning. Voor deze extra verenigingsondersteuning zullen in overleg met 'het sportveld' (oa. de ASF) nadere criteria worden ontwikkeld.
- Wij willen ten behoeve van de ongeorganiseerde sport voldoende sport- en recreatiemogelijkheden in de openbare ruimte. Dat betekent dat we inzetten op meer (kunstgras)veldjes in de wijken en het openstellen van sportparken en -velden voor het gebruik voor buurtbewoners. We streven naar het verder verbeteren van de mogelijkheden van recreatief fietsen en wandelen in de stad en de omgeving. Dat betekent dat waar mogelijk de ontbrekende schakels in het recreatieve routenetwerk voor wandelen en fietsen moeten worden aangelegd en barrières moeten worden opgeheven. De Beleidsvisie Groen-blauwe structuur is in dat opzicht leidend.

2.4 Resultaten

Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Effectkengetallen
Jeugd en jongeren	Meer sporters Grotere toestroom verenigingen	Sportstimuleringsaanbod Combinatiefuncties Aandacht voor gezondheid SOPA en Jeugdportfonds Uitbreiding Club Extra Regeling sporttechnisch Jeugd kader	Wekelijks buurtsport in elke wijk voor jongeren van 3 - 18 jr (2010) Jongeren < 18 jr doen aan sport via vereniging of sportschool 65% (2010) Basisschoolleerlingen sporten dagelijks in binnen- en na- schoolsaanbod 90% (2015)
Mensen met een beperking	Meer sporters door breed aanbod	Stimuleringsregeling sport Regionale aanpak Stageplekken/combinatie- functies	Evaluatie 2010 en 2014
Ouderen	Meer sporters	Gericht sportstimulerings- aanbod	54% > 60% (2015)
Allochtone meiden/ vrouwen	Meer sporters	Gericht sportstimulerings- aanbod	33% > 40% (2015)
Sportverenigingen	Brede sport- verenigingen Kleurrijk kader	Pilots Combinatiefuncties Verenigingsondersteuning	10 'brede sportverenigingen' (2015) Nulmeting kleurrijk kader 2009 Bij 50 % van de verenigingen met leden van verschillende etnische afkomst minimaal 1 kleurrijk kaderlid. (2015)
Ongeorganiseerde sporters	Voldoen aan groeiende vraag	Meer veldjes in de wijken Openstellen sportvelden in wijken Verbeteren recreatief routenet-werk fietsers en wandelaars	

3 Thema II: Topsport

3.1 Waar gaat het om?

De maatschappelijke en economische betekenis van topsport is de laatste jaren sterk toegenomen. Breedtesport en topsport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De breedtesport vormt de kweekvijver voor de topsport. Dankzij met name sportverenigingen kunnen mensen naar eigen mogelijkheden en wensen sporten. Een deel hiervan richt zich op de georganiseerde wedstrijdsport. Een deel daarvan blijkt talentvol en een fractie daarvan haalt de top. Deze sporters kunnen alleen de top behalen indien de sportbeoefening op een professionele wijze geschiedt en als hulp van derden daarbij geboden wordt.

In het sportbeleid is er tot nu toe voor gekozen geen actief topsportbeleid te voeren. Amersfoort beschikt dan ook niet over specifieke topsportaccommodaties of subsidies voor de ondersteuning van talent. Wel over een topsportevenement, namelijk de 'Dutch Open' het ATP-tennistoernooi. Dit evenement is een particulier initiatief.

Wij hebben de laatste jaren meer oog gekregen voor het sporttalent dat onze stad bevolkt. Zo is tijdens de inmiddels jaarlijkse 'huldiging sportkampioenen' gebleken dat Amersfoort bulkt van het (sport) talent, in alle leeftijdscategorieën en in vele verschillende takken van sport. Het gaat daarbij soms om jonge sporters die de breedtesport inmiddels ontgroeid zijn, maar die de absolute top nog niet hebben bereikt. Het laatste zetje ontbreekt vaak. Verenigingen en talenten hebben die ontwikkeling veelal op eigen kracht gerealiseerd. De rol van de gemeente was daarbij (via de SRO) over het algemeen beperkt tot het faciliteren in de vorm van gemeentelijke sportaccommodaties en de verenigingsondersteuning of door een subsidie voor bijzondere sportevenementen.

3.2 Waar willen we heen?

Doelstellingen: Stimuleren van topsporttalent ter versterking van de breedtesport

De groei van de stad maakt dat ook de ambities groeien: een stad met in 2015 circa 160.000 inwoners moet niet alleen trots zijn op zijn economische groei, zijn cultuur en zijn monumentale binnenstad, maar ook op de talloze talenten die in de sporthal of op het sportveld uitblinken en op de sportverenigingen die op nationaal niveau of in het buitenland als het ware het visitekaartje van Amersfoort zijn. Uit ons 'gesprek met de stad' (Lagerhuisdebat 'Topsport en breedtesport', 17 april 2007) is onder meer gebleken dat behoefte bestaat aan een actievere opstelling van de gemeente

ten aanzien van de topsport.

Onafhankelijk van de gemeente zijn recentelijk verschillende initiatieven ten aanzien van de topsport ontstaan, zoals De Stichting Amersfoortse Hoogte Business Club, de Stichting Topsport Amersfoort en de Stichting ter bevordering van de schaaksport in Amersfoort. Gaandeweg ontstaan in Amersfoort zo de voorwaarden voor een 'topsportklimaat'

De ontwikkeling van een topsportbeleid is in een aantal gemeenten⁹ actief ter hand genomen. Steeds meer steden gebruiken sport als middel om 'op de kaart' gezet te worden en afficheren zich als 'sportstad'. Niet alleen sportieve maar vooral ook economische motieven spelen daarbij steeds meer een rol. Naast de betekenis van sport als vestigingsplaatsfactor kan de sport een rol vervullen in het citymarketingbeleid.

Onze stad beschikt niet over specifieke topsportaccommodaties. Ook hebben wij geen traditie waar het gaat om het 'lobbycircuit' voor grote sportevenementen. Wij kiezen er dan ook niet voor om de concurrentie met andere steden op dit gebied aan te gaan. Wij willen vooral een stad zijn waar het talent de kans krijgt zich verder te ontwikkelen. Dat kan in de sport zijn, maar ook in de cultuur of het onderwijs.

Binnen de stad Amersfoort zijn op dit moment de mogelijkheden voor verdere groei van sporttalent beperkt. Over het algemeen zijn de accommodaties niet geschikt voor sport op het allerhoogste niveau, is er geen specifieke ondersteuning van verenigingen die op het hoogste niveau acteren en zijn ook de onderwijsfaciliteiten (nog) niet toegesneden op de wensen van de jonge topsporter. Dit betekent dat op zeker moment talenten zullen 'uitzwermen' naar plaatsen waar een verdere ontwikkeling wel mogelijk is.

Bij een verdere focus op talentontwikkeling is de combinatie onderwijs en sport in Amersfoort een belangrijke. In het hoofdstuk over het sportstimuleringsbeleid hebben we de bijzondere rol die wij toekennen aan het onderwijs al gememoreerd. Ook bij het thema 'topsport' is dit het geval. Amersfoort telt reeds een aantal onderwijsinstellingen met een bijzonder sportieve traditie (Atrium, ROC's). Vooral de combinatie van begeleiding, trainingsaccommodaties en onderwijsfaciliteiten op één plek is essentieel voor een talent om zich optimaal met zijn sport bezig te kunnen houden. In het land zijn er zogenaamde LOOT-scholen. Dit zijn scholen voor toptalenten die intensief samenwerken met topsportclubs. Talenten kunnen op deze wijze hun sport- en schoolcarrière optimaal combineren.

De individuele ondersteuning van topsporters achten wij geen gemeentelijke taak. Wel zien wij voorbeelden in het land, waarbij de ondersteuning van topsporters via een stichting of een vereniging gebeurt en dat gemeenten bij de totstandkoming daarvan een actieve rol vervullen. Zo functioneert voor de gemeente Haarlem en omgeving de Stichting Topsport Kennemerland met een veelzijdig takenpakket¹⁰. De gemeente Utrecht beschikt over een topsportloket in de vorm van de Vereniging Sport Utrecht.

Amersfoort streeft er naar in de toekomst meer aandacht te besteden aan de (ontwikkeling van) topsporttalenten. Vooral omdat dit een belangrijke impuls kan geven aan de versterking van de breedtesport.

De logische band tussen topsport en breedtesport kan versterkt worden door actief 'gebruik te maken' van topsporttalenten in onze stad. Hierbij denken wij aan de inzet van topsporters als 'rolmodel' bij wijk sportactiviteiten, sportactiviteiten op de scholen of bij de verenigingen. De mogelijkheden daartoe willen wij met de partners 'in het veld' verkennen.

3.3 Wat doen we daarvoor?

De aandacht voor topsport in het Amersfoortse sportbeleid is nieuw. De vormgeving daarvan zal in de komende periode moeten plaatsvinden. Dat willen wij doen in een verkenning met de partners in de stad en de regio: de sport - en met name de verenigingen die 'het topsportveld' reeds hebben verkend - maar ook vooral het onderwijs, het bedrijfsleven en de regiogemeentes. De gemeentelijke rol daarbij is vooral die van 'aanjager' en 'makelaar'. In het 'sportveld' is bij de verdere vormgeving van ons beleid één aanspreekpunt noodzakelijk. Het is daarom van belang

(9) Rotterdam, Amsterdam, Tilburg, Apeldoorn, Eindhoven, Utrecht, Den Haag, Groningen, Almere, Haarlem

(10) Het takenpakket omvat onder meer –de ondersteuning van individuele topsporters-topsporttalenten –het organiseren en faciliteren van (top) sportevenementen –de ondersteuning van Haarlemse topsportverenigingen en organisaties /de advisering op het gebied van topsportaccommodaties)

dat de verschillende initiatieven, zoals die van Stichting Topsport Amersfoort en de Hoogte Businessclub, met elkaar worden gebundeld.

Wij willen onze verkenning richten op een viertal vraagstukken:

- Is er in Amersfoort draagvlak voor een organisatie die zich gaat bezighouden met de ondersteuning van sporttalent?
- Welke mogelijkheden zijn er voor het realiseren van een topsportfonds?
- Wij willen een Amersfoortse LOOT-school.
- Inzet van topsporttalenten als 'rolmodel'.

In de loop van 2009 willen wij de resultaten van deze verkenning voorleggen aan de Amersfoortse sport.

3.4 Resultaten

Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Termijnen
Sporttalenten	Verdere groei topsporttalent	Inzet als rolmodel Versterking breedtesport Topsportvriendelijk onderwijs Topsportfonds	Afronding verkenning 2009

4 Thema III: Sportaccommodaties

4.1 Waar gaat het om?

Een stad met een breed sportaanbod en een voorzieningenniveau dat kwalitatief in orde is en goed bereikbaar en toegankelijk. Dit vinden we van groot belang. Het accommodatiebeleid is één van de instrumenten waarmee we vorm en inhoud kunnen geven aan de missie van het sportbeleid. Wij willen een sportvoorzieningenniveau dat zoveel mogelijk aansluit bij vraag en behoefte. De gemeentelijke verantwoordelijkheid daarvoor ligt in eerste instantie bij de 'eigen' gemeentelijke 'hardware', namelijk de gemeentelijke voorzieningen.

Gemeentelijke voorzieningen

Binnen de gemeente Amersfoort kunnen we een onderscheid maken in 3 verschillende categorieën:

- Gemeentelijke voorzieningen;
- Accommodaties die gerekend worden tot de particuliere niet-commerciële verenigingsaccommodaties;
- Commerciële accommodaties.

De gemeentelijke betrokkenheid is het grootst bij de gemeentelijke voorzieningen en vrijwel nihil bij de commerciële accommodaties. De gemeentelijke voorzieningen zijn op initiatief van en door de gemeente gerealiseerd. Ze zijn gemeentelijk eigendom. De gemeente investeert en maakt door middel van een exploitatiesubsidie de accommodaties voor de gebruikers betaalbaar. De gebruikers betalen een tarief dat niet kostendekkend is. Over beheer en exploitatie van deze gemeentelijke sportaccommodaties maken wij jaarlijks afspraken met de SRO.

Vrijwel alle in Amersfoort beoefende teamsporten maken gebruik van gemeentelijke voorzieningen. Het zijn over het algemeen ook de voorzieningen die voor het (bewegings)onderwijs van belang zijn.

Momenteel is alleen voor Vathorst uitbreiding van gemeentelijke voorzieningen gepland (sporthal ICO-cluster en Laak 2, sportzaal in de Bron en een wijkzwembad). Ruimtelijk houden we op locatie Velden 1G rekening met de aanleg van een kunstijsbaan gekoppeld aan het zwembad. Uitbreiding van veldcapaciteit bekijken we in samenhang met de plannen voor Vathorst-West. De relatie met onderwijs komt in de planning en totstandkoming van de zaalaccommodaties het sterkst tot uitdrukking. Een nieuw gymlokaal, een sportzaal of een sporthal plannen we tot op heden alleen als er sprake is van voldoende lessen lichamelijke opvoeding. De reden hiervoor is dat de onderwijsbijdrage voor het belangrijkste deel de exploitatiekosten van de binnensportaccommodaties dekt. Globaal 75 % van de verhuurinkomsten binnensport is onderwijsgerelateerd.

Wij zien voor de gemeente geen taak weggelegd bij het realiseren van ‘stand alone’ voorzieningen. Om die reden kiezen we niet voor de realisatie van een gemeentelijke turnhal, klimhal, korfbalhal, indoortennishal of roeivoorziening. Wel kunnen niet-commerciële organisaties voor de realisatie van een dergelijke voorziening een beroep doen op de 1/3e regeling.

Investing en planning gemeentelijke voorzieningen

De gemeente is bij de voorzieningen voor de veldsport verantwoordelijk voor de aanleg en uitbreiding van het sporttechnische deel, de bouw en renovatie van de kleed-wasaccommodatie en vaste onderdelen van een accommodatie. De vereniging draagt op de buitensportaccommodaties zorg voor (de kosten van) de eigen kantine en bestuursruimte en de losse onderdelen van een sportaccommodatie (spelmateriaal, netten, dug-outs, trainingsverlichting e.d.). Veelal wordt de financiering hiervan mogelijk doordat de gemeente garant staat voor de lening die een vereniging bij de bank afsluit. De mogelijkheden voor de gemeentelijke investeringen zijn afhankelijk van het budget dat bij de integrale afweging van de kadernota/begroting wordt vastgesteld.

Bij de sportzalen en –hallen realiseert de gemeente de hele accommodatie inclusief de kantine (waarbij het overigens in de toekomst niet ondenkbaar is dat kantines privaat worden gerealiseerd). De horeca wordt vervolgens verpacht of zelf geëxploiteerd.

Andere voorbeelden van voorzieningen die op initiatief en op kosten van de gemeente zijn gerealiseerd zijn de zwembaden, de wielervedbaan op sportpark Zielhorst en de atletiekbaan in park Schothorst.

De SRO huurt de gemeentelijke sportaccommodaties van de gemeente. De SRO fungeert als het ware als ‘eigenaar’ en is tevens verantwoordelijk voor het verkrijgen van vergunningen en voor de wettelijke verplichtingen die met deze taak gepaard gaan. De SRO draagt de zorg voor het beheer en het dagelijks en groot onderhoud van de accommodaties. Als de levensduur van een accommodatie of onderdelen daarvan verstrijkt, overlegt de gemeente met de SRO over de wenselijkheid van vervanging. De kosten die voortvloeien uit gehele of gedeeltelijke vervanging komen voor rekening van de gemeente. In en op de gemeentelijke voorzieningen, zowel de velden als zaalaccommodaties, zijn ook de verenigingen verantwoordelijk voor een deel van de werkzaamheden.¹¹

Particuliere (verenigings)sportaccommodaties

Verenigingen die geen gebruik maken van een gemeentelijke accommodatie dragen zelf de kosten van realisatie en exploitatie. Dit zijn verenigingen die een eigen accommodatie willen of die voor de beoefening van hun sport een ander type accommodatie nodig hebben dan een veldaccommodatie, sporthal, gymlokaal, zwembad, atletiekbaan of wielervedbaan. Tot en met 2005 subsidieerde de gemeente voor deze accommodaties gedeeltelijk in de grondkosten en de infrastructurele voorzieningen.

1/3e regeling

Bij de herijking in 2004 van het sportaccommodatiebeleid zijn de ‘beleidsregels subsidiering sportvoorzieningen’ (de zogenaamde 1/3e regeling) geïntroduceerd. Via de 1/3e regeling kunnen sportverenigingen subsidie krijgen voor uitbreiding of kwaliteitsverbetering van de clubaccommodatie en voor de aanschaf van sportinventaris. Een belangrijk verschil met de periode voor de totstandkoming van de 1/3-regeling vormt de uitbreiding van de subsidiemogelijkheden voor particuliere verenigingsaccommodaties.

Voor de uitvoering van de 1/3-regeling heeft de raad in 2006 1 miljoen euro en in 2007 0,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. Vanaf 2008 is voor deze regeling structureel budget in de begroting opgenomen. Sinds 2006 heeft de 1/3e regeling bijgedragen aan een belangrijke kwaliteitsimpuls voor het accommodatiebestand in Amersfoort. Bij particuliere sportaccommodaties (tennis) heeft de regeling geleid tot een vergroting van de capaciteit. Een uitbreiding van de capaciteit op de gemeentelijke sportaccommodaties is met deze regeling vooralsnog niet gerealiseerd. In een aantal gevallen bleek de 2/3-bijdrage die van de verenigingen vereist wordt een te grote financiële drempel. Grote investeringen als kunstgras konden met deze regeling nog niet worden gerealiseerd.

Een ander aspect kwam tijdens het sportcafé ‘Ruimte in een te krappe stad’ aan de orde: voor sommige verenigingen zijn niet alleen de financiën maar ook de ingewikkelde regelgeving en procedures lastig te nemen hordes. Extra ondersteuning door de daarbij betrokken gemeentelijke instanties is daarbij gewenst: ‘wegwijs in bouwprocedures’.

(11) Bij de veldsportaccommodaties zijn de verenigingen verantwoordelijk voor het groot onderhoud van de opstallen, inclusief de kleed/wasgelegenheden. In de binnensportaccommodaties dienen de huurders de sportzaal, kleedkamers en doucheruimte na huurtijd in aanvraadbare staat op te leveren. Tevens zijn de zaalsportverenigingen verantwoordelijk voor toezicht cq. zaalwacht.

Sportaccommodaties : een inhaalslag gewenst

Een aantal ontwikkelingen heeft in korte tijd geleid tot knelpunten in het gemeentelijk accommodatiebestand:

- de groei van de stad en met name het aantal jongeren en studenten;
- de opkomst van 'life long sport';
- de opkomst van damesvoetbal;
- de snelle groei van met name de hockeysport;
- het feit dat bijna alle buitensporten tegenwoordig in de zaal 'overwinteren'.

Daarnaast staat een aantal nieuwe ontwikkelingen dat verdere gevolgen gaat hebben voor de sportaccommodaties voor de deur, zoals de toenemende rol van sport bij de naschoolse opvang en de vanaf 2011 verplichte maatschappelijke stage voor alle leerlingen van het voortgezet onderwijs.

Zowel tijdens de sportcafés als tijdens de raads gesprekken met de verenigingen zijn verschillende van deze ontwikkelingen ook door de verenigingen aan de orde gesteld. Uit in 2007 gehouden enquêtes (door de ASF) en onderzoeken (Mulierinstituut) naar de ruimtebehoefte van zaal- en veldsportverenigingen in de stad kan het volgende worden afgeleid:

- veel van de zaa sportverenigingen beschikken over wachtlijsten en verwachten een verdere groei;
- er is gebrek aan zaalcapaciteit om uitbreiding van activiteiten te realiseren;
- de zaalruimte voor een vereniging is vaak teveel verspreid over de stad;
- ook de wachtlijsten bij de veldsporten zijn hoog; tegelijkertijd verwachten ook zij groei;
- door de veldsportverenigingen worden de benodigde financiën voor accommodatiewensen geschat op € 4,65 miljoen.

Voor de behoefte aan zaalcapaciteit voor de binnensport komen de ASF en het Mulierinstituut tot de conclusie dat de gemeente naast de geplande sporthal in Vathorst (ICO) 2 sporthallen (1 in Noord en 1 in Zuid) moet bijbouwen of bestaande gebouwen als sportaccommodatie moet aanpassen.

De conclusies van het ruimteonderzoek zijn door het Mulierinstituut vertaald in een advies voor concrete maatregelen.

4.2 Waar willen we heen?

Doelstelling : Het realiseren en in stand houden van sportaccommodaties

Uit de reacties tijdens de sportcafés en de raads gesprekken, de analyse van het Mulierinstituut en de reactie van verschillende sportorganisaties blijkt dat een forse inhaalslag noodzakelijk is als wij onze aan het begin van dit hoofdstuk geformuleerde ambitie willen waarmaken. Daarbij schenken we in eerste instantie aandacht aan de accommodaties waar wij als eigenaar zelf de meeste invloed op hebben: de gemeentelijke veld- en zaalaccommodaties. Maar uitbreiding van de capaciteit van de gemeentelijke sportaccommodaties is niet de enige oplossing.

Wij zetten daarom in op een zestal sporen:

- investeringen in uitbreiding capaciteit gemeentelijke accommodaties;
- afstemming toekomstige capaciteit in regionaal verband;
- voorkomen 'piekbelasting' op accommodaties;
- bevorderen multifunctioneel gebruik;
- bovenlokale multifunctionele voorzieningen;
- aandacht voor de ontwikkeling van 'overige' accommodaties.

4.3 Wat doen we daarvoor?

Uitbreiding capaciteit gemeentelijke zaal- en veldsportaccommodaties

Wij willen de capaciteit van onze gemeentelijke voorzieningen op orde hebben. Daarom investeren wij de komende jaren in uitbreiding van zowel de zaal- als de veldcapaciteit.

In ons beleid willen wij kunstgras aanwenden als middel om de capaciteitsproblemen op de velden op te lossen indien:

- 1 fysieke uitbreiding van het complex niet tot de mogelijkheden behoort;
- 2 indien de veldgesteldheid zodanig is dat kunstgras het enige alternatief zou zijn.

Bij het bepalen van de keuze voor de op korte termijn aan te passen accommodaties hebben wij de volgende criteria gehanteerd:

- Advies Mulierinstituut;
- Wachtlijsten;
- Signalen vanuit de sport;
- Advies van de beheerder (SRO).

In 2008 en 2009 zullen in totaal 7 kunstgrasvelden worden gerealiseerd en wordt op enkele complexen op basis van maatwerk de kleedkamer capaciteit aangepast.

Nieuwe aanvragen voor kunstgraswedstrijdvelden worden getoetst aan bovenvermelde criteria en betrokken bij de meerjarenbegrotingen 2010 e.v.

Bij ontbreken van voldoende sportvoorzieningen in een wijk kan worden afgeweken van bovenstaande criteria.

Verenigingen die niet aan de criteria voldoen, kunnen een beroep doen op de 1/3-regeling.

Atletiek is in Amersfoort een grote en snelgroeiende sport. De sterke groei van de atletiekverenigingen in Amersfoort rechtvaardigt bijzondere aandacht voor de capaciteit ten behoeve van de 'moeder aller sporten'. Het Mulierinstituut heeft in een aanvullende reactie op haar in het rapport vermelde conclusie ten aanzien van de atletiek (nl. geen extra atletiekaccommodaties noodzakelijk) erkent dat een nuancering van deze conclusie op zijn plaats is. Zo zou volgens het Mulierinstituut het aanleggen van voorzieningen voor technische nummers of een sprintstrook kunnen bijdragen aan een minder grote druk op de huidige atletiekaccommodatie.

Wij willen daarom in 2009 voor de atletiek de mogelijkheden voor een aanleg op middellange termijn van een technische trainingsfaciliteit op sportpark Birkhoven-Noord verkennen.

De gemeentelijke zaalcapaciteit wordt uitgebreid door het gymlokaal in cluster de Bron (Vathorst) op te waarderen naar niveau sportzaal. In 2008 ontwikkelen wij tevens nadere voorstellen voor uitbreiding van de zaalcapaciteit. Wij onderzoeken locaties en financieringsmogelijkheden voor 2 nieuwe sporthallen. Daarbij kijken we naar combinaties met andere functies en financieringsbronnen (bijv. onderwijs) maar ook naar het gebruik van alternatieve zaalruimte in bestaande gebouwen. In de loop van 2008 verwachten wij hierover nadere voorstellen te kunnen doen.

Met het recent beschikbaar komen van sporthal Bokkeduinen (eigenaar: ROC ASA) voor verenigingsgebruik in de avonduren is zaalcapaciteit voor de verenigingen in Amersfoort belangrijk uitgebreid.

Initiatieven uit de markt kunnen kansen bieden voor uitbreiding van zaalcapaciteit in de nabije toekomst. Voorbeelden zijn een (mogelijk) tenniscentrum/sporthal in Vathorst en de (mogelijke) leisureactiviteiten inclusief zaalaccommodatie nabij de eventuele zwembad-ijsbaancombinatie eveneens in Vathorst.

Afstemming toekomstige capaciteit in regionaal verband

Sportaccommodatiebeleid kan zich niet beperken tot de gemeentegrenzen. Sporters uit Amersfoort maken gebruik van accommodaties in Bunschoten, Leusden en Nijkerk en andersom maken sporters vanuit de hele regio en zelfs de provincie gebruik van de sportvoorzieningen in Amersfoort.

De realisatie van sportvoorzieningen zoals sporthallen, zwembaden en voetbalcomplexen moeten we daarom zo mogelijk afstemmen met de regiogemeenten. Soms leidt dit tot gezamenlijke investeringen (hockeycomplex Eemvallei, motorcrossterrein van SALZ). Ontwikkelingen bij 'de burens' bieden voor alle partijen kansen en leiden in regionaal verband ook tot vergroting van de keuzemogelijkheden. Een periodiek sportoverleg in de regio op bestuurlijk niveau kan een belangrijke meerwaarde voor het sportbeleid hebben. Wij nemen komend jaar het initiatief voor een dergelijk overleg.

Voorkomen ´piekbelasting´ op de accommodaties

De knelpunten op de accommodaties doen zich op de veldaccommodaties met name voor op de zaterdagochtenden. De zaterdagmiddagen en de zondagen kenmerken zich door een relatieve rust op de sportvelden. Wij vinden dat de verantwoordelijkheid voor een spreiding van wedstrijden vooral een zaak is tussen verenigingen en sportbonden. Sommige sportbonden overwegen de jeugd vaker op de zondagochtend te laten spelen. Wij steunen de bonden en verenigingen die zich hiervoor inzetten. Ook het zondaggebruik van de sportaccommodaties van de zaterdagverenigingen dient daarbij bevorderd te worden. Wij gaan in samenspraak met de beheerder en de georganiseerde sport een actieve rol spelen bij het streven naar een efficiënter benutting van de sportcomplexen. De paradox van onderbezetting en capaciteitstekort achten wij onaanvaardbaar.

Ook bij de zaalsporten is sprake van een ´piekbelasting´ tijdens de prime-time uren: 19.00 – 22.00 uur. Wij gaan in overleg met de SRO en de ASF de mogelijkheden voor een tariefsdifferentiatie nader onderzoeken, met als doel een betere spreiding van het gebruik. Ook de zich daarbij mogelijk voordoende kaderproblematiek -veel vrijwilligers zijn immers alleen tijdens de ´piekuren´ beschikbaar- wordt hierbij betrokken.

Bevorderen multifunctioneel gebruik accommodaties

In de zaalaccommodaties is het gebruikelijk dat meerdere sporten gebruik maken van dezelfde sportvloer.

Zaalsportaccommodaties zijn daarom per definitie multifunctionele accommodaties.

Voor de veldsportaccommodaties, met een veel groter ruimtebeslag, is dit slechts voor een gering aantal accommodaties het geval. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kunstgras maken het in de toekomst wellicht mogelijk dat meerdere buitensporten op dezelfde ondergrond plaats kunnen vinden. Zo heeft bijvoorbeeld de gemeente Leiden de primeur gehad voor het eerste Europese combiveld voor honkbal en voetbal. Wij willen leren van deze ontwikkelingen en de kansen die zich voor Amersfoort voordoen benutten.

Ook het beschikbaar stellen van (kunst) grasvelden voor ongeorganiseerde recreatieve sport is een denkbare optie. Een plek voor de jeugd om in de wijk tegen een ´balletje te trappen´ is soms moeilijk te vinden. Juist in de wijken liggen de sportaccommodaties die een belangrijk deel van de tijd niet gebruikt worden en waar na schooltijd prima op gesport en gespeeld kan worden. Ook de gebouwde clubaccommodaties worden overdag vaak niet gebruikt en zouden op die tijdstippen beschikbaar kunnen worden gesteld aan derden. Voordeel voor de sportvereniging is dat er op deze wijze extra inkomsten kunnen worden gegenereerd.

Multifunctioneel gebruik van het clubgebouw is een keuze die de vereniging uiteraard zelf maakt.

De mogelijkheden om (gemeentelijke) velden tevens te benutten voor sportief en recreatief medegebruik zullen wij in overleg met SRO nader onderzoeken.

Bovenlokale multifunctionele voorzieningen

Wij willen dat Amersfoort in 2015 beschikt over een aantal sportvoorzieningen met een bovenlokaal karakter. Eén van die voorzieningen zit al ´concreet´ in de planning: zwembad Hogeweg. Dit bad wordt gerealiseerd in 2011 en zal voor de Amersfoortse zwemverenigingen het sportbad van Amersfoort gaan worden. Het bad krijgt een 50-meterbassin en wordt geschikt voor nationale lange baanwedstrijden, schoonspringen (5 meter) en waterpolo op internationaal niveau.

Het bad aan de Hogeweg wordt voorzien van de modernste technologie op het gebied van waterzuiverings- en installatietechniek. Voor de ontwikkeling daarvan zoeken we samenwerking met Hogescholen en/of universiteiten. Het zwembad wordt gekoppeld aan de nieuw te realiseren sporthal, die de plaats inneemt van sporthal Schuilenburg. Door deze koppeling realiseren we een aantal synergievoordelen¹².

Een andere ´kans´ op een aansprekende bovenlokale voorziening biedt de ontwikkeling van het ijsbaan-zwembadcomplex in Vathorst. Realisatie daarvan is afhankelijk van externe financiering. Wij verwachten in de loop van 2008 meer duidelijkheid te hebben over de mogelijkheden van realisatie. Wij willen ook bij de ontwikkeling van dit complex gebruikmaken van ´state of the art´ technologie, waarbij energie-efficiëntie en innovatie de sleutelwoorden zijn. De mogelijkheden tot samenwerking met gespecialiseerde studierichtingen en adviesbureaus in het land worden daarbij onderzocht. De eventuele combinaties met het particuliere initiatief voor aanpalende leisurevoorzieningen (A1) onderzoeken wij na verkregen duidelijkheid over externe financiering.

(12) Zoals bijvoorbeeld gezamenlijke horecaruimte, gezamenlijke personeelsruimtes, een gecombineerde bouwstroom en gedeelde parkeervoorzieningen.

Aandacht voor ontwikkeling overige accommodaties

Reeds enige jaren wordt door roeivereniging Hemus en de Reddingsbrigade geijverd voor een Huis van de Watersport. Het realiseren van een roei-accommodatie beschouwen wij niet als een gemeentelijke taak. Wel willen wij dat het Huis van de Watersport een goede plek krijgt. Hemus/Huis van de Watersport wordt bij het complexe planologische proces en de zoektocht naar een passende locatie langs de Eem daarom door ons gefaciliteerd.

Amersfoort telt weinig overdekte tennisbanen en relatief veel actieve tennissers. Het gebrek aan overdekte tennisbanen is een zorg die wij met de ASF en ITA delen. Maar wij beschouwen de realisatie van een tennisaccommodatie niet als een gemeentelijke taak. Wel gaan wij voor zover mogelijk particulier initiatief voor het realiseren van indoor-tennisvoorzieningen faciliteren. De haalbaarheid van het initiatief van de KNLTB voor het realiseren van een nationaal tenniscentrum in Vathorst, met zowel onoverdekte als overdekte banen, onderzoeken wij in overleg met OBV.

Wij onderzoeken de mogelijkheden voor de herhuisvesting van Gym XL in de voormalige manege aan de Bunschoterstraat

Een knelpunt dat niet specifiek te maken heeft met de problematiek rond de sportaccommodaties betreft de behoefte aan ruimte voor de groeiende hondensport.

Tot op dit moment is sprake van gecombineerd gebruik met bestaande sportverenigingen in Amersfoort (uitzondering: het Haartje). De intensivering van het gebruik van bestaande veldsportaccommodaties heeft mogelijk gevolgen voor de mogelijkheden voor de hondensport. Wij beschouwen het realiseren van een accommodatie voor de hondensport niet als een directe gemeentelijke taak. Wel gaan wij de hondensportverenigingen faciliteren in de zoektocht naar een geschikte locatie, waarbij de realisatie van één centrale hondensportaccommodatie uitgangspunt is

De bokssclub Boxing A80 is momenteel gevestigd in een tijdelijke accommodatie aan de Kleine Koppel. De club heeft aangegeven dat de huidige ruimte te klein en onvoldoende toegerust is voor de sportbeoefening. De club heeft een wijkfunctie voor Kruiskamp-Koppel. Het realiseren van een specifieke accommodatie voor de vechtsport cq. bokssport beschouwen wij niet als een gemeentelijke taak. Wel gaan wij in overleg met Boxing A80 de mogelijkheden voor een combinatie met andere sportfuncties verkennen. Daarbij streven we naar een permanente oplossing.

4.4 Resultaten

Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Termijnen
Sporters	Voldoende capaciteit binnen- en buitensport-accommodaties	Extra investeren in uitbreiding Regionale afstemming Optimaal en multifunctioneel gebruik	Nadere voorstellen uitbreiding zaalcapaciteit in 2008 Aanleg kunstgrasvelden 2008 en 2009 Verkenning technische trainingsfaciliteit atletiek 2009

5 Thema IV: Beheer en exploitatie

5.1 Waar gaat het om?

Wij willen dat de gemeentelijke voorzieningen op orde zijn: veilig, schoon en voor zoveel mogelijk verschillende sporten en sporters toegankelijk. Vanzelfsprekend heeft deze toegankelijkheid ook te maken met de prijsstelling. De gemeentelijke accommodaties dienen ook betaalbaar te zijn. De Rekenkamercommissie heeft medio 2007 een onderzoek laten verrichten met als doel onder meer duidelijkheid te scheppen over de hoogte en wijze van tarifiering en de exploitatie en kwaliteit van sportaccommodaties.

Rapport Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie komt in het rapport "Onderzoek prijs-kwaliteitverhouding sportaccommodaties Amersfoort" onder meer tot de volgende conclusies:

- de relatie tussen de gemeente en SRO kan worden getypeerd als transparant en complementair;
- de financiële relatie tussen de gemeente Amersfoort en SRO is transparant en rechtmatig.

De Rekenkamercommissie doet in haar rapport de volgende aanbevelingen die in het kader van het sportbeleid van belang zijn:

- Ga na of operationalisering van de volgende begrippen mogelijk en werkbaar is:
 - a) betaalbaarheid en bereikbaarheid (uitgangspunten bij tariefsbepaling);
 - b) soberheid en doelmatigheid (prestatiecriteria ten aanzien van de kwaliteit);
- Zorg voor een duidelijkere voorlichting door SRO richting de verenigingen inzake de verwachte zelfwerkzaamheid bij huur van een sportzaal of sportveld. Laat SRO hier duidelijke regels en waar nodig stimulansen aan verbinden
- Ontwikkel een onafhankelijk periodiek kwaliteitsauditsysteem welke de kwaliteit van de gemeentelijke accommodaties periodiek toetst, gebaseerd op kritische normen.

In dit hoofdstuk gaan wij verder in op achtereenvolgens het tarievenbeleid en de kwaliteit van accommodaties.

Tarieven

Huidige tarieven in Amersfoort

In Amersfoort worden de tarieven voor de gemeentelijke accommodaties vastgesteld door de SRO. De inkomsten van SRO dekken gemiddeld 57,3 % van de exploitatiekosten van de gemeentelijke sportvoorzieningen. De gemeente subsidieert het tekort op de exploitatie.

Invloed gemeente op de tarieven

De SRO stelt de gemeentelijke voorzieningen tegen een niet-kostendekkend tarief aan de gebruikers beschikbaar. De gemeente kan de tarieven alleen indirect beïnvloeden en kan dit doen door:

- een verhoging of verlaging van het exploitatiesubsidie ten behoeve van de exploitant (met als subsidievoorwaarde dat de tarieven verlaagd of verhoogd worden met X of Y);
- invloed uit te oefenen op het strategisch plan van de onderneming.

In het eerste geval komt de rol van de gemeente als contractpartner (subsidieverschaffer) in beeld, in het tweede geval de rol als aandeelhouder.

Indirect is de invloed op de tarieven groot: de gemeente verstrekt aan SRO immers een exploitatiebudget waardoor SRO niet-kostendekkende huurtarieven kan hanteren. Door te bezuinigen of juist subsidie te verhogen oefent de gemeente daarmee indirect invloed uit op de tarieven die door de SRO aan de gebruikers in rekening worden gebracht.

Tien jaar tariefsvrijheid SRO

Sinds 1997 stelt SRO de tarieven voor de gemeentelijke sportaccommodaties vast. Op basis van tien jaar ervaring met deze tariefsvrijheid kunnen wij het volgende vaststellen:

- **Tariefstijgingen:** Uit het rapport van de Rekenkamercommissie blijkt dat de SRO na de verzelfstandiging de tarieven vrijwel jaarlijks met een prijsindexcijfer heeft verhoogd. Uitzondering vormde de doorberekening van de legionellamaatregelen en de bezuinigingen van 2004-2006. De tarieven zijn door marktinvoeden derhalve niet sterker gestegen dan anders het geval zou zijn geweest.
- **Vergelijking tarieven met regio:** De Rekenkamercommissie stelt in haar rapport dat ...'de hoogte van de tarieven niet bijzonder afwijkend is ten opzichte van de regio.' De tarieven voor de binnensportaccommodaties (sporthallen en gymlokalen) zijn in Amersfoort gemiddeld 10 % hoger dan het gemiddelde in andere onderzochte gemeenten. De huurtarieven voor de velden daarentegen zijn in Amersfoort gemiddeld 25 % lager dan elders in de provincie. Voor voetbal is dat 46 %.
- **Vergelijking van tarieven met andere grote steden:** De tarieven voor de zaalsportaccommodaties zijn in Amersfoort hoger dan in andere grote steden (bijlage 3).
- **Sportdeelname:** De sportdeelname in Amersfoort is hoog en in de periode 1998-2006 flink gestegen: van 62% in 1998 naar 71% (minstens één keer per maand) van de volwassen bevolking in 2006.
- **Gebruik gemeentelijke accommodaties:** De bezetting van de gemeentelijke sportaccommodaties is, vooral in de piekuren, uitstekend te noemen: de sporthallen en -zalen in de avonduren tussen 19.00 en 22.00 uur en de veldsportaccommodaties op de zaterdagochtenden van 9.00 -12.00. Verder beschikken verschillende zaal- en veldsportverenigingen over wachtlijsten. De vraag naar accommodaties (in de piekuren) is dus in feite groter dan het aanbod.
- **Betalingsachterstanden:** Tijdens de discussie over het rapport van de Rekenkamer (22 januari 2008) is door de directeur van SRO onder meer aangegeven dat verenigingen in Amersfoort doorgaans geen betalingsachterstanden hebben.

Al met al komen wij tot de conclusie dat er na tien jaar tariefsvrijheid voor SRO geen aanleiding bestaat deze tariefsvrijheid ter discussie te stellen.

De onevenwichtigheid tussen de tarieven voor zaal- en veldsporten baart ons echter wel zorgen.

Wij vragen daarom SRO en ASF in onderling overleg tot een budgettair neutrale aanpassing van de verhouding te komen tussen de tarieven voor de veld- en zaalsporten.

Betaalbaarheid en bereikbaarheid van sportaccommodaties

Wij willen dat de sport toegankelijk is voor een zo groot mogelijke groep. Fysieke en financiële drempels dienen zoveel mogelijk te worden geslecht. De gemeente heeft daarbij vooral een verantwoordelijkheid ten aanzien van haar 'eigen' voorzieningen. In onze afspraken met SRO is dan ook vastgelegd dat de SRO 'tariefsvrijheid' heeft met inachtneming van de criteria 'betaalbaarheid en bereikbaarheid'. In het rapport van de Rekenkamercommissie wordt onder meer geadviseerd na te gaan of een operationalisering van de begrippen 'betaalbaarheid en bereikbaarheid' mogelijk en werkbaar is.

Wij beschouwen 'betaalbaarheid' als een moeilijk te definiëren en te objectiveren begrip. De betaalbaarheid van de sport hangt voor de sporter immers van meerdere factoren af. Zo is de door de sporter te betalen contributie niet alleen een bijdrage voor de huur van accommodaties, maar ook indirect bijvoorbeeld voor het loon van de gediplomeerde trainers, de kleding, sport- en spelmateriaal, de verbouwing van de kantine of de aanschaf van dug-outs. De huur van accommodaties is slechts één van de kostenposten en in de meeste gevallen ook niet de grootste. 'Betaalbaarheid' is, zowel op verenigings- als individueel niveau in de meeste gevallen dus een zaak van keuzes en prioriteiten. Het operationaliseren van het begrip 'betaalbaarheid' achten wij om die reden niet goed mogelijk cq. uitvoerbaar.

Kwaliteit

Bij de verzelfstandiging van SRO is over de kwaliteit van de sportaccommodaties afgesproken dat de SRO zorgdraagt voor een 'sobere en doelmatige handhaving van het onderhoudsniveau van de opstallen en voorzieningen, inclusief de aanwezige installaties en inventaris.' Toetsing daarvan vindt vooral intern bij SRO plaats op basis van onderhoudsplannen en vervangingsschema's, de klachtenregeling en de naleving wettelijke richtlijnen.

Vanuit de gemeente wordt de tevredenheid van de gebruikers over de voorzieningen getoetst door middel van de Vrijtijdsmonitor. Uit de meest recente Vrijtijdsmonitor (2006) blijkt onder meer dat de meeste Amersfoortse sporters tevreden zijn over de sportaccommodaties die ze gebruiken. Met name de bereikbaarheid wordt door onder meer 80% van de gebruikers van sportvelden, sporthallen, sportzalen en gymlokalen als goed beoordeeld. Met betrekking tot kwaliteit en kosten is men minder positief, vooral in het geval van een gedateerde accommodatie als het Sportfondsenbad.

De kwaliteit van de gemeentelijke binnensportaccommodaties wordt door 77% van de gebruikers als 'goed' beoordeeld, de buitensportaccommodaties door meer dan 68%.

Uit het rapport van de Rekenkamercommissie blijkt dat zowel de onderzochte veld- als de zaalsportverenigingen de kwaliteit van de exploitatie en het beheer van SRO gemiddeld met 6,9 beoordelen. In opdracht van de Rekenkamercommissie is in 2007 door onderzoeksbureau ISA-sport (dochter van NOC*NSF) tevens een aantal zaal- en veldsportaccommodaties getoetst op een aantal objectieve kwaliteitscriteria. Daarbij heeft ISA-Sport de staat van de geïnspecteerde binnensportaccommodaties als voldoende en op gelijkwaardig niveau als het landelijk gemiddelde beoordeeld. Bij de veldsportaccommodaties heeft ISA Sport aangetekend dat onderhoud van kleed/wasgebouwen (een taak van de verenigingen) sterk afhankelijk is van budget en prioriteit. De verhuurder heeft de verplichting om hier periodiek op te controleren en zonodig de huurder op nalatigheid te wijzen. Volgens ISA Sport wordt hier onvoldoende invulling aan gegeven.

5.2 Waar willen we heen?

Doelstellingen : Handhaven huidig tarievenstelsel
Goede kwaliteit van sportvoorzieningen

Tarieven

Met de verzelfstandiging van de SRO hebben we gekozen voor een systeem van directe subsidiëring. Een systeem waarbij op basis van beleidsdoelstellingen concrete afspraken worden gemaakt. Dit systeem is transparant en flexibel. Met dit systeem is in 1997 tevens de bevoegdheid tot het vaststellen van de tarieven overgegaan naar SRO. Er is geen aanleiding om de tariefsvrijheid van SRO ter discussie te stellen. Wij gaan daarom geen actief tarievenbeleid voeren.

Wel constateren wij dat de tarieven voor de zaalsportaccommodaties relatief hoog zijn, zowel in vergelijking met de regio als met verschillende grote steden.

Uit de beschikbare gegevens blijkt niet dat de sport in Amersfoort 'onbetaalbaar' zou zijn. In onze opvatting is sprake van 'betaalbaarheid' als de sport voor een zo groot mogelijke groep toegankelijk is. De 'betaalbaarheid' van de tarieven wordt daarbij bepaald door het niveau van de exploitatiesubsidie die SRO voor de exploitatie van de gemeentelijke voorzieningen ontvangt. Dat niveau achten wij op dit moment toereikend.

Indien kosten op individueel niveau een belemmering zijn, dan kunnen binnen de bestaande kaders van het armoedebeleid (bijv. de SOPA-regeling of voor jongeren de Stichting Jeugdsportfonds) aanvullende maatregelen worden getroffen.

Kwaliteit

De termen 'sober en doelmatig' zijn bij de verzelfstandiging van de SRO niet nader omschreven. Wij vinden een kwaliteitsniveau dat door gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt gewaardeerd op een 7,5 (op middellange termijn) acceptabel. Op langere termijn (2013) streven we samen met SRO naar een 8. De term sober achten wij daarom thans niet meer gewenst. Bij het realiseren van een dergelijk kwaliteitsniveau is sprake van een dubbele verantwoordelijkheid: enerzijds die van de gemeente en SRO belast met de zorg voor gemeentelijke sportvoorzieningen, anderzijds die van de sportverenigingen bij de zorg voor hun eigen clubhuis en de zelfwerkzaamheid die in de huurovereenkomst is afgesproken.

5.3 Wat doen we daarvoor?

Om het gewenste kwaliteitsniveau van de sportvoorzieningen te bereiken zullen we in overleg met de georganiseerde sport, de SRO en de ASF een periodieke kwaliteitsmonitoring laten verrichten door een onafhankelijk bureau met ingang van 2009. De resultaten van deze kwaliteitsmonitoring worden betrokken bij de prestatieafspraken met SRO. Dit geldt ook voor de verplichting van de verhuurder om te controleren op het onderhoud van gemeentelijke kleed- en wasgebouwen. Verenigingen worden daarop door SRO aangesproken en zonodig gesanctioneerd. Aanvullend beschouwen wij de subsidieregeling sportvoorzieningen (de 1/3-regeling) als een instrument waarmee sportverenigingen hun eigen accommodatie ook een 'kwaliteitsimpuls' kunnen geven. Wij streven samen met SRO voor alle gemeentelijke accommodaties naar een kwaliteitsniveau dat door gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt gewaardeerd op een 7,5 in 2010 en een 8 in 2013.

De tarieven voor de zaalsporten lopen uit de pas met die in de regio en in andere grote steden. Daarom vragen wij SRO en ASF in onderling overleg tot een budgettair neutrale aanpassing te komen van de verhouding tussen de tarieven voor de veld- en zaalsporten.

5.4 Resultaten

Doelgroep	Beoogd effect	Instrument	Termijnen
Sporters en verenigingen	Een kwalitatief voldoende niveau van de voorzieningen (cijfer 7,5 in 2010 en een 8 in 2013)	Onafhankelijke kwaliteitsmonitor Inzetten 1/3-regeling	Kwaliteitsmonitoring m.i.v. 2009 Handhaven 1/3-regeling
Sporters en verenigingen	Budgettair neutrale aanpassing tarieven zaalaccommodaties	Overleg met SRO en ASF	Resultaten overleg in 2009 beschikbaar

6 De sportdriehoek: Gemeente, ASF en SRO

Doelstelling: De Amersfoortse Sportfederatie (ASF) als aanspreekpunt van de georganiseerde sport

Rolverdeling gemeente-NV SRO

Sinds 1997 is een aantal gemeentelijke taken verzelfstandigd opdat de gemeente Amersfoort zich kan beperken tot de noodzakelijke taken waarover zij regie voert. De gemeente geeft sturing aan deze verbonden ondernemingen (NV's) via opdrachtverlening en/of subsidieverlening. Dit geldt bijvoorbeeld voor de taken op het gebied van sport, recreatie en onderwijs die extern zijn verzelfstandigd binnen de NV SRO.

Met de NV SRO zijn voor de volgende taken prestatieafspraken vastgelegd:

- Beheer en exploitatie van (gemeentelijke) sport- en recreatievoorzieningen zoals sportvelden, sporthallen en zwembaden;
- Uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten door middel van de inzet van sportconsulenten en sportbuurtwerkers;
- Ondersteuning van de Amersfoortse Sport Federatie (ASF).

Regierol gemeente

De gemeente Amersfoort is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het sportbeleid en de vaststelling van de kaders waarbinnen de NV SRO in Amersfoort opereert.

Ten aanzien van de verzelfstandigde NV SRO heeft de gemeente Amersfoort twee rollen:

- De gemeente is medeaandeelhouder van de NV SRO en heeft daarmee invloed op het strategisch plan van de onderneming;
- De gemeente is contractpartner (zowel subsidieverlener als opdrachtgever) van de SRO.

Beide rollen zijn binnen de gemeente strikt van elkaar gescheiden. De wethouder sport is contractwethouder en ziet vanuit het sportbeleid toe op het totstandkomen en de uitvoering van prestatieafspraken met betrekking tot het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties en de uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten. De wethouder financiën ziet toe op de bedrijfsvoering in economische zin: de begroting, de jaarrekening, de strategie en ontwikkelingen van de NV SRO. In die rol dient de gemeente het bedrijfsbelang van de NV SRO te behartigen. De gemeente benoemt als aandeelhouder zowel de directeur/bestuurder als vier van de vijf leden van de Raad van Commissarissen van de SRO.

De gemeente heeft voor het 'basispakket'¹³ met de SRO een structurele subsidierelatie tot tenminste eind 2011.

Rol van de Amersfoortse Sportfederatie

Wij vinden het belangrijk dat de kennis, ervaring en standpunten van de Amersfoortse sport in een vroegtijdig stadium worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid in Amersfoort. In de driehoek gemeente-ASF-NV SRO beschouwen wij de ASF als de belangenbehartiger en spreekbuis van de georganiseerde sport. De ASF maakt deel uit van de organisatorische infrastructuur van de sport in Amersfoort en heeft voor ons een belangrijke adviesfunctie.

De ASF adviseert de gemeente -gevraagd en ongevraagd- bij het ontwikkelen van sportbeleid en heeft binnen 'het veld' een signalerings- en adviesfunctie waar het gaat om de uitvoering van dat beleid. Bij de verdere vormgeving van de vier in deze sportnota vermelde thema's betrekken wij de ASF en de NV SRO.

(13) Het gaat hierbij om het beheer en de exploitatie van gemeentelijke binnen-en buitensportaccommodaties en de zwembaden, de sportstimuleringsactiviteiten en de door SRO uit te voeren subsidieregelingen en de huurovereenkomsten met betrekking tot eenaantal welzijnsgebouwen en terreinen.

Bijlagen

Bijlage 1 Verslagen sportcafés 2007

Ter voorbereiding op de sportnota zijn in 2007 drie sportcafés georganiseerd die voor iedereen met belangstelling voor de Amersfoortse sport toegankelijk waren. De drie thema's die in deze sportcafés aanbod kwamen waren:

- Sport en maatschappelijke integratie
- Topsport en breedtesport
- Ruimte in een te krappe stad

Hierna volgt puntsgewijs een korte weergave van de discussies c.q. aanbevelingen tijdens de sportcafés:

I Sport en maatschappelijke integratie

Thema sport in de wijk

- In wijken waar geen of weinig verenigingen zijn moet de gemeente aanvullende faciliteiten treffen.
- Bij het organiseren van activiteiten dient vooral de combinatie met bestaande faciliteiten, zoals onderwijs schoolpleinen en gymzalen te worden gezocht. Sturen op samenwerking tussen verschillende partijen in de wijken (SRO, onderwijs, verenigingen).
- Stagiaires bij sportactiviteiten van verenigingen of SRO in de wijken.
- Bij duale aanstellingen op scholen een onderwijskracht aanstellen die tevens coördinerend wijk sportmedewerker is.
- Vraag(stuk) gericht werken, oplossing van probleem hoeft niet alleen sport te zijn.
- Voor wijken waar niets of weinig is (aan faciliteiten en/of activiteiten) is het van belang een lange termijn perspectief te ontwikkelen.

Thema sport en integratie

- Ouders betrekken door een persoonlijke benadering en de inzet van sleutelfiguren.
- Verenigingen informeren over diversiteit.
- Externen inzetten om initiatieven op te zetten.
- Faciliterende rol voor de gemeente.

- Aanstellen van vrouwelijke sportmedewerkers.
- Extra ondersteuning voor verenigingen die actief willen inzetten op een meerkleurig kader is wenselijk.

Thema sport en gezondheid

- Realiseren dat sport gezond is voor lichaam en geest (sociale vaardigheden, uit isolement).
- Sportverenigingen kunnen en willen een rol spelen om meer mensen aan het sporten te krijgen vanuit gezondheidsdoelstelling en gehandicaptensport, maar daar is wel hulp bij nodig in het ontwikkelen van aanbod, het vinden van de doelgroep en in training, begeleiding, ontwikkeling van kader en faciliteiten.
- Gehandicaptensport moet regionaal worden opgepakt om voldoende aanbod te genereren.
- Rol van onderwijs bij dit thema is belangrijk. Aansluiting bij onderwijs dient daarvoor te worden verbeterd. De Buitenschoolse opvang is hierbij een kans voor de sportverenigingen die moet worden benut.
- Sportverenigingen willen wel maar zijn niet in alle gevallen voldoende toegerust om inhoud en vorm te geven aan de maatschappelijke meerwaarde van de sport; daarbij is facilitering vanuit de gemeente en/of andere organisaties noodzakelijk.

II Topsport en breedtesport

- Topsport is tot nu toe in het Amersfoortse sportbeleid geen thema geweest. De stad groeit, de ambities groeien mee. Dit heeft tevens gevolgen voor het denken over de rol van de gemeente ten aanzien van de topsport. Een pro-actievare opstelling van de gemeente ten aanzien van de topsport is gewenst. De gemeente zou een actief beleid moeten voeren ten aanzien van talentontwikkeling.
- De samenwerking van sportverenigingen, gemeente, bedrijfsleven en onderwijs (bijv. ROC Midden Nederland en ASA) is daarbij van belang. De gemeente zou verenigingen die een keuze maken voor de topsport moeten faciliteren en de totstandkoming van een LOOT-school - een school die speciale faciliteiten biedt aan getalenteerde sporters - moeten stimuleren. Een gemeentelijk stimuleringsbudget voor de ondersteuning van jong talent biedt talenten de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen.
- De huidige trainingsfaciliteiten voor ambitieuze sporters zijn in Amersfoort te beperkt, met name in de zaal. Dit remt de ontwikkeling van talent.
- Voor de vormgeving van een topsportbeleid is het niet persé noodzakelijk om specifieke topsportaccommodaties te realiseren. Een multifunctionele (zaal)accommodatie die zowel voor de sport als evenementen geschikt is, vergroot de mogelijkheden van ambitieuze zaalsportverenigingen en kan een goede impuls zijn voor de ontwikkeling van topsport in Amersfoort.
- Van verschillende zijden wordt gewerkt aan de totstandkoming van een Stichting Amersfoort Topsport. Deze stichting zou in de toekomst een initiërende en ondersteunende rol kunnen spelen bij de ontwikkeling van topsport in Amersfoort.
- De rol van de gemeente wordt in algemene zin vooral gezien als een faciliterende: zorg voor de (realisatie van) accommodaties, creëer extra trainingsmogelijkheden voor talenten en stimuleer extra mogelijkheden binnen het onderwijs door bijvoorbeeld in samenwerking met partners binnen het onderwijsveld een LOOT-school tot stand te brengen.
- De basis voor een goed 'topsportklimaat' in Amersfoort is het bestaan van een aantal vitale, krachtige verenigingen die zelf de (bestuurlijke en financiële) zaken goed op orde hebben en daarnaast de ambitie hebben niet alleen breedtesportvereniging te zijn. Zowel de gemeente als een eventuele Stichting Amersfoort Topsport kunnen ieder complementair bijdragen aan de ontwikkeling van een 'sportklimaat' waarin dergelijke verenigingen zich kunnen ontwikkelen.

III Ruimte in een te krappe stad

Tijdens het sportcafé met dit thema werden onder meer de uitkomsten van twee onderzoeken gepresenteerd: het onderzoek van het Mulierinstituut naar de accommodatiebehoefte van de komende jaren (tot 2026) en het onderzoek van de ASF naar de capaciteit voor de zaalsporten. Vervolgens werd in subgroepen gediscussieerd over een aantal stellingen.

De uitkomsten en aanbevelingen van de discussie werden vervolgens plenair gepresenteerd. De discussie van de verschillende subgroepen leidde tot de volgende aanbevelingen en stellingen:

Subgroep zaalsport

- Capaciteitsprobleem voor de zaalsporten moet gemeente oplossen met extra hallen.
- De extra (zaal)ruimte die wordt gecreëerd moet ten goede komen aan de sport, niet aan commerciële huurders.
- De SRO zou tarieven sturend kunnen gebruiken door populaire uren duurder en impopulaire uren goedkoper te maken.
- Verspreiding van verenigingsuren over verschillende hallen/zalen is funest voor het functioneren van een vereniging en moet bij inroostering zoveel mogelijk worden voorkomen.
- Realiseer een verenigingshal en nodig het onderwijs uit hiervan gebruik te maken.
- Verenigingen die een eigen hal willen realiseren hebben geen mogelijkheid de financiën hiervoor rond te krijgen. De 1/3 regeling is hiervoor niet toereikend.
- Bouw een sporthal op de dahliatuin (de Berg), ondergronds of 2 (bovenop elkaar) in het ICO-cluster. Gebruik ruimte van een honkbalveld voor een sporthal.

Subgroep veldsport

- Houdt niet alleen rekening met de kwantiteit van te plannen veldsportaccommodaties, maar ook met de kwaliteit (bijv. voorzieningen damesvoetbal, gehandicaptenvoetbal en het onderscheid zaterdag/zondag voetbal).
- De rol van de atletiek is tot nu toe onderbelicht: op termijn zou in Amersfoort een tweede atletiekbaan nodig zijn gezien de populariteit van de atletiek in Amersfoort. Gedacht kan worden aan een multifunctionele accommodatie. De atletiek vraagt tevens om een kwaliteitsimpuls in de vorm van herinrichting van het (bestaande) sportpark.
- De kwantitatieve behoefte dient veel nauwkeuriger te worden ingevuld: de gemeente moet per vereniging kijken naar de behoefte.
- Bij de groei van de verenigingen kan worden gedacht aan een aannamebeleid, bijvoorbeeld op basis van postcode. Dit gebeurt al bij de hockey.
- In Amersfoort moet goed worden nagedacht over intensivering van ruimtegebruik en over kwaliteitsaspecten.

Overige sporten

- Regelgeving voor verenigingen die iets willen (bouw, renovatie) is ingewikkeld. Extra ondersteuning daarbij is wenselijk, bijv. in de vorm van een bouwloket.
- Er is sprake van gebrek aan financiën bij kleine verenigingen. Deze verenigingen hebben minder draagkracht en minder mogelijkheden.
- Er is vaak sprake van conflicten tussen sportbelangen en andere belangen. Voorbeeld: kanosport versus pleziervaart.
- Amersfoort moet meer ambitie uitstralen en het kwaliteitsniveau van de voorzieningen verbeteren.
- Er moet aandacht worden geschonken aan de rol die sportverenigingen hebben in de maatschappij en het belang dat zij hebben voor de buurt. Sportverenigingen zijn bereid hiermee actief aan de slag te gaan.

Bijlage 2 Overzicht gemeentelijke (basis) sportaccommodaties

Buitensportaccommodaties	Vereniging	Sport
Sportpark Bokkeduinen - B. Wuijterslaan	Posthoorn RC Eemland HSV Amersfoort	voetbal rugby honden
Sportpark Birkhoven - B. Wuijterslaan	AMHC AV Triathlon	hockey atletiek
Sportpark Soesterkwartier - Dollardstraat	KV Soesterkwartier	korfbal
Sportpark Dollard - Dollardstraat	KVVA	voetbal
Sportpark Dorresteyn - Dorresteynsesteeg	AFC Quick BSC Quick Centaur	voetbal honk/softbal boogschieten
Sportpark Emiclaer - Hoolesteeg	VVZA	voetbal
Sportpark Fithorst Heideweg/Valutaboulevard	Hooglanderveen HC Eemvallei	voetbal hockey
Sportpark Koppel - Keerkring	APWC	voetbal
Sportpark Nieuwland - Laan van Duurzaamheid	ASC Nieuwland	voetbal
Sportpark Nimmerdor - Leusderweg	Amsvorde	voetbal
Sportpark Liendert - Parelhoenstraat	ASC'91 tv Metgensbleek Jbc Randenbroek	handbal tennis jeu de boules
Sportpark Olympus - Olympiaboulevard	VOP Untouchables	voetbal Am. Football
Sportpark Vermeerkwartier- Gasthuislaan	CJVV	voetbal
Rubensstraat	AIJV	schaatsen
Sportpark Schothorst - Schothorsterlaan	CKV MIA Altis	korfbal atletiek
Sportpark Langenoord - Sportlaan	VV Hoogland	voetbal
Sportpark Zielhorst	WV Eemland HVC Fidelitas Cobu Boys Volharding	wielrennen voetbal handbal voetbal honden

Binnensportaccommodaties

Sporthallen

Juliana van Stolberg
Midland
Nieuwland
Schuilenburg
Zielhorst

Adres

Graaf Hendriklaan 166
Zangvogelweg 138
Zeldertsedreef 3
Leonorehof 3
Trompetstraat 3

Sportzalen

Bieshaar
De Brink
De Dissel
Rustenburg

Breelandhof 8
Wezeperberg 6
Disselplein 6
Furglerplein 3

Gymlokalen

Ariaweg 111
Bisschopsweg 177
Dopheide 1
Engweg 7
Huygenslaan 41
Koning Arthurpad 25
De Laak
Paulus Borstraat 30
Raadhoven 1
Reinaartpad 25
Spinetpad 10
Twentseweg 5
Van Marnixlaan 47
Wezeperberg 6
Zevenhuizerstraat 46

Zwembaden

Sportfondsenbad
Zwembad Liendert
Zwembad Hoogland
Bosbad

Bisschopsweg 175
Parelhoenstraat 12
Sportlaan 15
Barchman Wuytierslaan 232

In voorbereiding:

Zwembad Vathorst
Zwembad Hogeweg (herontwikkeling Sportfondsenbad/sluiting zwembad Liendert¹⁴)
Sporthal ICO-cluster (Vathorst)
Sportzaal de Bron (Vathorst)
Uitbreiding velden VOP en Hooglanderveen
Gymlokaal Dollardstraat (ter vervanging Paulus Borstraat)

(14) Na sluiting zwembad Liendert zal de locatie van het zwembad opnieuw worden ingericht. In het kader van het ontwikkelingsplan Liendert/Rustenburg worden in samenwerking met onder meer bewoners en sportverenigingen rond zwembad Liendert daarvoor plannen ontwikkeld.

Bijlage 3

Het instrument 'benchmark' geeft inzicht in de 'prestaties' van Amersfoort vergeleken met andere steden. In 2007 heeft Amersfoort meegedaan aan het eerste (pilot)jaar van de 'sportbenchmark', uitgevoerd door onderzoeksbureau SGBO. In deze bijlage zijn delen van de uitkomsten van het onderzoek weergegeven. Het gaat hierbij met name om kwantitatieve aspecten ten opzichte van een aantal andere grotere steden. In deze studie kwamen aspecten als kwaliteit en wachtlijsten niet aan de orde.

Sportdeelname

Uit vergelijkingen van sportdeelnamecijfers was al bekend dat Amersfoort een hoge sportdeelname kent. Amersfoort heeft een relatief jonge, hoog opgeleide bevolking. Leeftijd en opleidingsniveau zijn over het algemeen van invloed op de sportdeelname: sportdeelname onder jongeren en hoger opgeleiden is (veel) hoger dan die onder ouderen en/of lager opgeleiden.¹⁵

Uit de Vrijetijdsmonitor 2007 blijkt onder meer dat de sportdeelname van de Amersfoorters tussen 18 en 75 jaar 73 % bedraagt. Circa 71 % sport minstens één keer per maand. Onder jongeren is de sportdeelname nog hoger: ca. 80 %. Een recente benchmarkstudie¹⁶ laat voor wat betreft de sportdeelname van een aantal grotere gemeentes het volgende beeld zien.

Sportdeelname (%)

	Algemeen	Jeugd	Kleurrijk	Ouderen	Laag inkomen
Enschede	77	89	69	62	63
's Hertogenbosch	71	83	49	61	57
Amersfoort	71	84	55	57	53
Adam-Watergr.meer	70	76	60		
Adam-Osdorp	69	76	64	50	
Eindhoven	64		54	58	57
Breda	64	69		45	
's-Gravenhage	62	74	57	48	44
Adam-ZO	61	80	57		
Almere	57		44	47	15
Haarlem	55	55	44	43	39
Rotterdam	52	67	44	35	40

Uitgaven sport per inwoner

Uit dezelfde benchmarkstudie blijkt dat de gemeentelijke uitgaven aan sport per inwoner flink variëren. Het beeld kan door incidentele grote investeringen in accommodaties overigens wel enigszins 'vervuld' zijn.

Uitgaven sport 2006 (€ per inwoner)

Eindhoven	160,42
's-Gravenhage	111,79
Haarlem	102,11
's-Hertogenbosch	97,44
Rotterdam	79,19
Adam-Osdorp	72,4
Enschede	69,7
Breda	65,48
Amersfoort	41,75
Adam-Zuidoost	20,83

(15) Zie bijvoorbeeld *Rapportage Sport 2006*, p. 301.

(16) *Sportbenchmark SGBO*, december 2007

Accommodaties

Heeft Amersfoort veel of weinig accommodaties als we een vergelijking maken met andere steden?

Aantallen accommodaties per 100.000 inwoners (gemeentelijk eigendom)

	sport- hallen	sport- zalen	gym- lokalen	zwembaden overdekt ¹⁷	voetbal- velden	atletiek- banen
Breda	4,11	0,59	7,63	1,76	32,29	0,59
Eindhoven	4,29	0	6,68	4,29	36,29	0,48
's-Hertogenbosch	3,69	5,9	12,63	0	40,55	0,74
Enschede	3,24	1,94	22,01	0	51,14	0,65
Almere	3,32	3,32	22,11	3,87	18,79	0,55
Haarlem	1,36	1,36	31,30	3,40	30,62	0,68
Amersfoort	3,60	2,88	10,79	8,63	34,02	0,72
Rotterdam	1,54		16,95	1,54	32,02	0,51
's-Gravenhage	3,38	0,63	11,60	3,38	23,00	0,42
Adam-Osdorp	10,99	4,40	19,79		52,77	2,20
Adam-Wgr.meer	1,70	3,40	13,61	1,70	68,03	1,70
Adam-Zuidoost	1,28				12,83	

Bron: SGB0 sportbenchmark 2007

Het aantal sportaccommodaties varieert sterk per gemeente. De twee gemeentes die een naam hebben hoog te houden als 'zwemstad', Eindhoven en Amersfoort, blijken ook over de meeste zwembaden(bassins) te beschikken. Amsterdam en Enschede zijn de echte voetbalsteden, terwijl Amsterdam (Osdorp en Watergraafsmeer) tevens beschikt over de meeste atletiekcapaciteit.

Tarieven en bezetting zaalaccommodaties

Tarieven voor de zaalsportaccommodaties zijn in Amersfoort relatief hoger dan in de gemeenten die deel uitmaakten van de sportbenchmark:

Tarieven overdekte sportaccommodaties

Verenigingstarieven per uur (2006)

	Sporthal	Sportzaal	Gymlokaal
Amersfoort	€ 49	€ 33	€ 16
Kring gemiddelde ¹⁸	€ 39,70	€ 21,73	€ 11,83

Toch is de bezetting van de sporthallen in Amersfoort hoger dan in andere steden, met name in de avond:

Bezettingsgraad sporthallen

	overdag	avond	weekend
Amersfoort	66 %	77 %	57 %
Kring 1	70 %	63 %	45 %

(17) Betreft aantal bassins

(18) Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Enschede, Almere, Haarlem, Amersfoort, Rotterdam, 's-Gravenhage, Amsterdam-Osdorp, Amsterdam-Watergraafsmeer, Amsterdam-Zuidoost

Concluderend ontstaat naar aanleiding van de resultaten van de sportbenchmark 2007 over de sport in Amersfoort het volgende beeld als we deze resultaten vergelijken met die van een aantal andere grotere steden.

- De sportdeelname in Amersfoort is hoog
- De uitgaven voor sport per hoofd van de bevolking zijn relatief laag
- Verhoudingsgewijs minder accommodaties in Amersfoort, m.u.v. zwembaden
- De (door SRO in rekening gebrachte) zaalsporttarieven zijn relatief hoog
- De bezettingsgraad van de zaalsportaccommodaties is echter goed.

Een vergelijking van de veldsportaccommodaties is niet gemaakt.

Conclusie van bureau SGBO over Amersfoort : 'We lijken hier te maken te hebben met een succesvol model voor wat betreft de deelnamedoelstellingen bij relatief lage kosten per hoofd van de bevolking. Dit lijkt mede te komen door intensief gebruik, tariefstelling en gekozen organisatie-model.'

Bijlage 4

Rekenkamercommissie: Onderzoek prijs-kwaliteitverhouding sportaccommodaties Amersfoort, december 2007

Conclusies, beschouwingen en aanbevelingen

4.1 Inleiding

De Rekenkamercommissie heeft onderzoek gedaan vanuit de volgende centrale vraag.

- “Hoe is de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties in Amersfoort georganiseerd en hoe is de prijs-kwaliteitverhouding van deze voorzieningen?”

Middels het behandelen van de volgende aspecten heeft deze centrale vraag aandacht gekregen in het onderzoek:

- Het gemeentelijke beleidskader
- De juridische/financiële/beleidsmatige/organisatorische relaties tussen gemeente/SRO/ASF
- De kosten van sportaccommodaties
- De tarifiering van sportaccommodaties
- De kwaliteit van sportaccommodaties

In dit laatste hoofdstuk worden allereerst op basis van bovengenoemde aspecten de onderzoeksconclusies en onderzoeksbeschouwingen uiteengezet (7.2) en vervolgens wordt de slotbeschouwing van de Rekenkamercommissie ontvouwen (7.3). De aanbevelingen tot welke de Rekenkamercommissie naar aanleiding van het onderzoek gebracht is worden in de laatste paragraaf beschreven (7.4).

4.2 Onderzoeksconclusies en onderzoeksbeschouwingen

Het gemeentelijke beleidskader

Het sportbeleid van de gemeente Amersfoort is te kwalificeren als traditioneel en gangbaar. Vrijwel alle middelgrote en grote Nederlandse gemeenten voeren accommodatie-, subsidie- en stimuleringsbeleid voor sport. Een verschil met de meeste Nederlandse gemeenten is dat de uitvoering van het sportbeleid in handen is van een particuliere rechtspersoon, SRO. De laatste jaren neemt het aantal verzelfstandigde sportbedrijven overigens wel toe.

De taakverdeling tussen gemeente en SRO kan aangemerkt worden als transparant. Transparant omdat de opdracht die de gemeente stelt aan SRO aan duidelijkheid weinig te wensen over laat. De taakuitvoering van zowel gemeente als SRO kan aangemerkt worden als rechtmatig, wat wil zeggen dat de uitvoering conform de afspraken is die overeengekomen zijn in zowel het convenant als in het gemeentelijk sportbeleid. De criteria voor beoordeling van het onderhoudsniveau binnen de gegeven afspraken in het convenant zijn ‘sober en doelmatig’. Er is kennelijk geen sprake van een hoog gemeentelijk ambitieniveau ten aanzien van de onderhoudskwaliteit van de sportvoorzieningen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de criteria soberheid en doelmatigheid niet nader zijn geoperationaliseerd. De gemeente geeft aan dat de tarieven ooit vastgesteld of bijgesteld zijn op basis van meerdere grondslagen, namelijk gelijkberechtiging, historische groei en afstemming op de omgeving. Onder andere door jarenlange toepassing van prijsindexcijfers door de gemeente en later SRO valt de hoogte van de tarieven niet terug te voeren op één van deze grondslagen. De gemeente is overeengekomen met SRO dat SRO de tarieven vaststelt onder voorwaarde van betaalbaarheid en bereikbaarheid van de (huurprijzen van) accommodaties. Deze begrippen zijn niet geoperationaliseerd wat opvallend is omdat die juist de kern vormen van het tarievenbeleid en daarmee ook van het lokale sportbeleid. De gemeente lijkt daarom aan zet om deze begrippen te verhelderen en in concrete afspraken met SRO te vertalen.

SRO onderkent de prominente rol van tarievenbeleid in het sportbeleid. Als opdrachtnemer van de gemeente en verhuurder van accommodaties stelt zij zich op het standpunt dat inkomsten uit de tarieven en uit het exploitatiebudget van de gemeente communicerende vaten zijn. Stijgt het één dan kan het ander dalen.

De juridische/financiële/beleidsmatige/organisatorische relaties tussen gemeente/SRO/ASF

De relatie tussen de gemeente en SRO kan getypeerd worden als transparant en complementair. Transparant omdat het convenant tussen beide partijen duidelijk maakt onder welke voorwaarden wat van SRO wordt verwacht. En complementair omdat de taken van SRO aanvullend zijn op die van de gemeente. SRO onderschrijft het sportbeleid dat door de gemeente is ontwikkeld en voert dat uit. De gemeente is 100% aandeelhouder van SRO en heeft ook in die rol baat bij een goed functionerende SRO. Financieel en juridisch zijn de afspraken, ook op middenlange termijn, tussen gemeente en SRO goed geregeld.

Na tien jaar gestage groei van de opdrachtenportefeuille van SRO breekt de tijd aan dat SRO als marktpartij onafhankelijker wordt van de gemeente. SRO zal haar werkgebied verder vergroten buiten de regio. Hierbij past een kanttekening. De gemeente moet blijven beseffen dat SRO een risicodragende marktpartij is waar zij aandeelhouder van is. Ziet de gemeente als aandeelhouder de uitbreiding van het werkgebied, de omzetvergroting en het streven naar winst als haar taak? En zo ja, voor hoe lang?

De gemeente handhaaft de subsidierelatie met SRO tot in elk geval 2011. Het lijkt niet aannemelijk dat een opdrachtgever een opdracht verlengt als de opdrachtgever ontevreden is over de resultaten van deze opdracht. Het continueren van de subsidierelatie tussen de gemeente en SRO wordt daarom in dit onderzoek beschouwd als blijk van tevredenheid van de gemeente over SRO in de afgelopen tien jaar. SRO is in die jaren volgens de bevindingen de beleidsmatige afspraken met de gemeente nagekomen.

De ontwikkeling naar een meer zelfstandige en onafhankelijke positie op de sportaccommodatiemarkt is ingezet. SRO ontwikkelt zich gestaag tot een serieus te nemen partij op de markt van sportaccommodatiebedrijven. Dochterbedrijven in de regio zijn hier het eerste bewijs van. Nieuwe loten aan de stam, ook buiten de regio, dienen zich aan.

De gemeente Amersfoort moedigt dit beleid van schaalvergroting en uitbreiding aan. Achterliggend motief hierbij is dat SRO steeds minder afhankelijk dient te worden van de gemeente Amersfoort. Dit kan bereikt worden door:

- Nieuwe opdrachten in andere gemeenten en regio's;
- Toetreding van (andere) aandeelhouders.

Nieuwe opdrachten dienen zich aan, zo is al gebleken en zo blijkt nog steeds. Toetreding van nieuwe aandeelhouders heeft zich tot nu toe (nog) niet voorgedaan. De gemeente Amersfoort is 100% aandeelhouder van SRO en daarmee risicodragend eigenaar van een bedrijf dat ook buiten de gemeentegrenzen met 100% dochterbedrijven actief is. In de regio is SRO een 'naam' op sportaccommodatiegebied en zelfs landelijk begint SRO aan de weg te timmeren. Dit lijkt niet ten koste te gaan van het werk van SRO in Amersfoort. De weg naar een meer onafhankelijke positie van SRO zal een transparante scheiding van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden versterken. Indien de gemeente zou besluiten aandelen in SRO over te dragen aan derden zou dat ook de onpartijdigheid van de gemeente bij aanbesteding van opdrachten vergroten.

Gezien het belang van een sterke belangenbehartiger van en adviseur namens de lokale sport, is een versteviging van de positie van de ASF raadzaam. De weg daartoe is inmiddels ingeslagen sinds de ASF structureel overleg voert met de gemeente en contact onderhoudt met SRO. Het initiatief van de ASF om samenwerkingsovereenkomsten aan te gaan met de gemeente en SRO is een goede zaak met het oog op een duidelijke, gestructureerde inbreng van de sportsector in het lokale sportbeleid.

De kosten van sportaccommodaties

De financiële relatie tussen de gemeente Amersfoort en SRO is transparant en rechtmatig. Jaarlijks geeft SRO inzicht aan de gemeente Amersfoort in baten, lasten, bruto marge, subsidie en netto marge van alle activiteiten die SRO in opdracht van de gemeente Amersfoort verricht.

De stijging van de gemeentelijke uitgaven voor sport in de periode 2004 - 2006 is een gevolg van investeringen in het Sportfondsenbad, de invoering van de subsidieregeling voor sportvoorzieningen (de zogeheten 1/3 regeling) en de activiteiten in het kader van sportstimulering (BOS Subsidie van het Rijk).

Financiële cijfers tonen aan dat marktactiviteiten buiten Amersfoort in grotere mate winstgevend zijn dan de

werkzaamheden die SRO in Amersfoort uitvoert. Met andere woorden: de netto marge over de werkzaamheden van SRO in Amersfoort (ca. €100.000 winst in 2004 en 2005, ca. €300.000 in 2006) is relatief¹⁹ bescheiden ten opzichte van de €300.000 à €350.000 winst die uit marktopdrachten wordt gehaald.

De tarifiering van sportaccommodaties

Exploitatie en gebruik van sportaccommodaties zijn verbonden aan de tucht van de sportmarkt waarin de vraag naar en het aanbod van sportvoorzieningen bij elkaar komen. De positie van de (lokale) overheid of van een door de overheid tot exploitatie in staat gestelde marktpartij is daarin een bijzondere.

Accommodatiebeleid is één van de pijlers van het gemeentelijke sportbeleid en vormt de kern van de werkzaamheden die SRO in opdracht van de gemeente Amersfoort uitvoert. Tarifiering is daarbinnen het belangrijkste beleidsinstrument en daarin is SRO tot op zekere hoogte vrij. Als ondernemer heeft SRO van de gemeente vrijheid in tariefstelling meegekregen. Maar SRO is wel gebonden aan het gemeentelijke sportbeleid dat uitgaat van betaalbaarheid en bereikbaarheid van sportaccommodaties. Door middel van een exploitatiesubsidie aan SRO maakt de gemeente de accommodaties betaalbaar voor de gebruikers. Want door deze subsidie kan SRO tarieven in rekening brengen bij de huurders die beduidend lager liggen dan de kostprijs. Daarmee heeft de gemeente een grotere invloed op de betaalbaarheid van de huur van sportaccommodaties dan SRO.

SRO heeft de afgelopen tien jaar het gemeentelijke tarievenbeleid voortgezet. Dit tarievenbeleid heeft geen eenduidige systematiek maar kan getypeerd worden als laagdrempelig. De inkomsten uit tarieven dekken voor 57% de exploitatie-uitgaven van SRO. SRO verhoogt de tarieven jaarlijks met een prijsindexcijfer. In overleg met de gemeente zijn de tarieven in de periode 2004-2006 extra verhoogd als gevolg van een structurele gemeentelijke bezuiniging op het budget van SRO. Daarnaast zijn tarieven eenmalig verhoogd als gevolg van legionellabestrijding. Beide keren was deze verhoging geen doelbewuste bedrijfsmaatregel van SRO, maar een gevolg van financieel respectievelijk wettelijk verplicht gemeentelijk beleid. Deze twee cases van tariefsverhogingen geven aan dat de hoogte van tarifiering door SRO direct afhankelijk is van de hoogte van de subsidie van de gemeente aan SRO voor accommodatiebeleid.

De hoogte van de tarieven is niet bijzonder afwijkend ten opzichte van de regio. Enerzijds zijn de tarieven voor de binnensportaccommodaties gemiddeld genomen wat hoger en anderzijds zijn de tarieven voor de buitensportaccommodaties gemiddeld genomen juist wat lager. SRO handelt marktgericht en blijft tegelijkertijd verbonden aan het gemeentelijke sportbeleid. Vergeleken met andere gemeenten in Nederland is het dekkingspercentage (tarieven gedeeld door kosten) behoorlijk hoog. Hierbij past de kanttekening dat uitsluitend een tariefsvergelijking niet alles zegt. De mate van zelfwerkzaamheid van huurders, doorrekening van nutskosten en kwaliteit en service die de exploitant levert zijn zaken die niet uit deze vergelijking naar voren komen.

Transparantie en verantwoording van budgetbesteding kunnen verbeterd worden door:

- het operationaliseren van de begrippen betaalbaarheid en bereikbaarheid van huur van sportaccommodaties, eventueel gekoppeld aan een duidelijk tariefsysteem. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het tarief te koppelen aan een vast dekkingspercentage van de kostprijs. Hierdoor wordt het ook voor huurders van sportaccommodaties duidelijk waarom zij welk bedrag betalen. Dit is een taak van de gemeente en van SRO;
- huurders duidelijker te maken waarom tarieven in het verleden zijn verhoogd. Dit is een taak van SRO;
- beter met huurders af te spreken welke onderhoudstaken zij zelf dienen te verrichten. Dit is een taak van SRO.

De kwaliteit van sportaccommodaties

Het criterium voor de kwaliteit van het onderhoud is in het convenant tussen SRO en de gemeente vastgelegd: “sobere en doelmatige handhaving van het onderhoudsniveau van de opstallen en voorzieningen, inclusief de aanwezige installaties en inventaris”.

Ten tijde van de verzelfstandiging hebben verenigingen extra taken toebedeeld gekregen in het onderhoud van de accommodaties, zoals onderhoud aan kleedruimte bij de veldsporten en het vegen van de zaal bij zaalsporten. Deze uitbesteding van werkzaamheden door de gemeente Amersfoort voorkwam toentertijd een tariefsverhoging.

(19) Relatief zowel ten opzichte van externe opdrachten als ten opzichte van de omzet van SRO in Amersfoort. In 2006 is de winst over de werkzaamheden in Amersfoort met ca. € 200.000 toegenomen door gestegen zwembadbezoek, voornamelijk als gevolg van een goede zomer. SRO heeft voor deze alinea specifieke financiële informatie gegeven in het kader van dit onderzoek. In de jaarverslagen van SRO is deze informatie niet expliciet terug te vinden.

In het onderzoek is op diverse wijzen de kwaliteit beoordeeld. De kwaliteit van de accommodaties in Amersfoort is beoordeeld door ISA Sport op basis van het schouwen van twee binnensportaccommodaties en twee veldsportaccommodaties. ISA Sport concludeert in het algemeen dat de vier accommodaties voldoen aan het landelijke gemiddelde, wat wil zeggen dat zich geen ernstige gebreken voordoen en voldoende wordt gedaan om de bestaande conditie te handhaven. In het algemeen zijn de tevredenheid van de gebruikers en de bewaking van de verplichtingen van de verenigingen voor verbetering vatbaar.

ISA Sport beoordeelt de staat van de onderzochte binnensportaccommodaties als voldoende en op gelijkwaardig niveau als het landelijke gemiddelde. Gepland groot onderhoud dient evenwel niet verder uitgesteld te worden. Wat betreft de onderzochte veldsportaccommodaties geeft ISA Sport aan dat de conditie sterk afhankelijk is van de huurder en het onderhoud is geheel afhankelijk van budget, inzet en prioriteit. Los van een probleem met de drainage van het hoofdveld van een van de accommodaties zijn de velden van de twee onderzochte sportparken volgens ISA Sport goed onderhouden. De maximale bespelingsduur dient evenwel goed in de gaten gehouden te worden door de clubs. Overall adviseert ISA Sport om afspraken tussen gemeente, SRO en de verenigingen op het gebied van onderhoud te verfijnen of te herzien om de conditie en kwaliteit van de opstallen te waarborgen.

Een selectie van 10 verenigingen in Amersfoort beoordeelt zowel de veldsportaccommodaties als de zaalsportaccommodaties met gemiddeld een 6,9. Aspecten die het laagst scoren zijn groot onderhoud sportvelden (6,5), hygiëne kleedkamers en toiletten bij binnensport (6,2) en kwaliteit sportmaterialen bij binnensport (6,0). De onvolkomenheden die ISA Sport heeft gesignaleerd zouden over de hele linie in Amersfoort geïnventariseerd en verholpen moeten worden. De relatief lage beoordelingscijfers voor onderhoud van sportmateriaal en hygiënisch onderhoud houden wellicht verband met die onvolkomenheden.

Het expertoordeel van ISA gekoppeld aan het gemiddelde rapportcijfer van 6,9 gegeven door de huurders rechtvaardigt de conclusie dat de kwaliteit van de Amersfoortse sportaccommodaties voldoende is. Het ambitieniveau ligt op een niveau van 'sober en doelmatig'. Aan die ambitie lijkt te worden voldaan door SRO. Zoals eerder vermeld zijn de criteria soberheid en doelmatigheid niet nader geoperationaliseerd, daardoor is toetsing en evaluatie uiteraard moeilijk.

SRO heeft een klachtensysteem. De zogeheten terugrapportage naar aanleiding van klachten van gebruikers zou verbeterd kunnen worden. Volgens enkele verenigingen schiet SRO hierin te kort.

4.3 Slotbeschouwing

Met het onderhavige onderzoek heeft de Rekenkamercommissie onder andere inzicht willen bieden in de tarifiering van de gemeentelijke sportaccommodaties. Uit het onderzoek is gebleken dat de tariefstelling van de gemeentelijke sportaccommodaties niet bijzonder afwijkend is ten opzichte van de regio. Niettemin zou naar de tariefstelling gekeken kunnen worden omdat de tarieven voor de binnensportaccommodaties gemiddeld genomen wat hoger zijn en de tarieven voor de buitensportaccommodaties gemiddeld genomen juist wat lager zijn.

De beschouwing dat de tariefstelling niet bijzonder afwijkend is wil echter niet zeggen dat de totstandkoming en de onderbouwing transparant zijn. De tarieven blijken met name gebaseerd op historische ontwikkelingen. De begrippen betaalbaarheid en bereikbaarheid die door de gemeente als uitgangspunt zijn gesteld bij de tariefsbepaling blijken niet te zijn geoperationaliseerd. Het verdient aanbeveling om na te gaan of een dergelijke operationalisering mogelijk en werkbaar is. Hoe beter de gemeente slaagt in deze actie, des te meer begrip wordt gekweekt bij de gebruikers.

Tevens is ook het beeld omtrent de kwaliteit van de accommodaties naar opvatting van de Rekenkamercommissie niet minder dan door de gemeente beoogd (te weten: sober en doelmatig). De commissie is zich bewust van het gegeven dat het onderzoek naar de kwaliteit van de accommodaties door ISA Sport qua omvang te gering is om een volledig dekkende conclusie op te baseren, maar het voldoet in het scheppen van een beeld. Dit beeld blijkt ook overeen te komen met de beoordelingen door de ondervraagde verenigingen. Voor wat betreft de kwaliteit van de accommodaties valt echter wel op te merken dat door SRO onvoldoende aandacht besteed wordt aan de verwachte zelfwerkzaamheid van verenigingen. Er lijkt sprake te zijn van een verwachtingskloof op zowel het gebied van de zelfwerkzaamheid als op het gebied van de afgesproken kwaliteit ('sober en doelmatig'). Hierbij dient opgemerkt te worden dat ook de

begrippen soberheid en doelmatigheid niet geoperationaliseerd zijn. Het verdient daarom aanbeveling om na te gaan of een operationalisering van ook deze begrippen mogelijk en werkbaar is. Ook een verbetering van de zogeheten terugrapportage naar aanleiding van klachten van gebruikers zal ongetwijfeld de kwaliteit ten goede komen.

Voortvloeiend uit de heersende verontrusting, welke aanleiding gaf tot het onderzoeksverzoek van de ASF, is het voor de gemeente waardevol om uitgebreider geïnformeerd te zijn omtrent de kwaliteit van de gemeentelijke sportaccommodaties dan momenteel het geval is. Momenteel beperkt de toetsing zich tot onderhoudsplannen, vervangingsschema's, een klachtenregeling en de naleving van wettelijke richtlijnen. Hiertoe is het wenselijk een auditsysteem te ontwikkelen welke de kwaliteit van de accommodaties periodiek toetst. Deze toetsing dient in handen te zijn van de gemeente, al dan niet uitgevoerd door een externe gespecialiseerde partij. Om zelfcontrole te voorkomen dient de toetsing in elk geval los te staan van zowel SRO als van de ASF. De gemeente heeft op deze manier een instrument in handen om een onafhankelijk inzicht in de kwaliteit van de gemeentelijke sportaccommodaties te krijgen en te behouden. Door het systeem aan te kleden met indicatoren op het gebied van de begrippen 'sober en doelmatig' kan een meting plaatsvinden met deze begrippen.

De Rekenkamercommissie wil hier graag memoreren dat in de context van de schouwen van ISA Sport dient te worden opgemerkt dat ISA Sport haar conclusies trekt in vergelijking met het landelijke gemiddelde, dit dient niet per definitie geïnterpreteerd te worden als dé norm. Voldoende kan dan evenwel betekenen "even goed of even slecht als de anderen". Het bovengenoemde auditsysteem zou in het beste geval ingericht kunnen worden met kritische normen.

Tot slot valt op te merken dat de werkzaamheden welke SRO buiten de gemeente Amersfoort verricht, als gevolg van marktopdrachten, geen nadelige invloed hebben gehad voor de gebruikers in Amersfoort. Op de marktopdrachten wordt in verhouding meer winst gemaakt dan op de werkzaamheden in Amersfoort. In dit kader is wel de vraag te stellen hoe de gemeente haar rol als aandeelhouder van de risicodragende marktpartij SRO ziet, nu SRO haar werkgebied uitbreidt.

4.4 Aanbevelingen

De Rekenkamercommissie komt tot de volgende aanbevelingen;

- Ga na of operationalisering van de volgende begrippen mogelijk en werkbaar is:
 - a) betaalbaarheid en bereikbaarheid (uitgangspunten bij de tariefsbepaling)
 - b) soberheid en doelmatigheid (prestatiecriteria ten aanzien van de kwaliteit)
- Zorg voor een duidelijkere voorlichting door SRO richting de sportverenigingen inzake de verwachte zelfwerkzaamheid bij huur van een sportzaal of sportveld. Laat SRO hier duidelijke regels en waar nodig stimulansen aan verbinden.
- Ontwikkel een onafhankelijk periodiek kwaliteitsauditsysteem, gebaseerd op kritische normen.
- Ontwikkel een (toekomst)visie op de rol van aandeelhouder en werk deze uit in een strategisch plan.

Gemeente Amersfoort

*Welzijn, Sociale Zekerheid en Onderwijs
Afdeling Cultuur, Toerisme en Sport*

Postadres

Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres

Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

T 033 469 50 69

E dr.dijkman@amersfoort.nl

I www.amersfoort.nl